Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

ЗВЯЗДА

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

Орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў Беларускай ССР

8 мая 1991 г. СЕРАДА

№ 89 (21617)

Цана 10 кап.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

МІНСК

СУСТРЭЧА З ПРЭМ'ЕР-МІНІСТРАМ

Нефармальны і адкрыты характар насіла сустрэча Старшыні Савета Міністраў БССР В. Ф. Кебіча з кіраўнікамі рэспубліканскіх сродкаў масавай інфармацыі. Яна адбылася 6 мая ў Мінску па ініцыятыве кіраўніка беларускага ўрада.

В. Ф. Кебіч цёпла і сардэчна павіншаваў удзельнікаў сустрэчы з іх прафесіянальнымі святамі — днямі друку і радыё, пажадаў творчых поспехаў і выказаў імкненне ўрада працаваць у цесным кантакце са сродкамі масавай інфармацыі.

Ён расказаў аб сацыяльна-эканамічным становішчы ў рэспубліцы, прымаемых урадам мерах па паляпшэнню сітуацыі. Адказаў на зададзеныя пытанні. Былі шчырымі і іншыя члены ўрада — старшыня Дзяржэканомплана С. С. Лінг, старшыня Дзяржкамітэта па знешнеэканамічных сувязях У. В. Радкевіч.

Удзельнікі сустрэчы былі праінфармаваны аб дзеяннях урада, яго бліжэйшых і перспектыўных планах па напаўненню абвешчанага Вярхоўным Саветам суверэнітэту рэспублікі рэальным зместам.

Старшыня Савета Міністраў БССР прадставіў работнікаў створанага нядаўна ва ўрадзе Упраўлення інфармацыі і грамадскіх сувязей.

(БЕЛТА).

ХЕЛЬМШТАТ ДАПАМАГАЕ

СВЕТЛАГОРСК. Дэлегацыя горада пабывала ў ФРГ, дзе быў падпісаны дагавор аб партнёрстве паміж Светлагорскам і Хельмштатам. У час падпісання дагавора (на цырымоніі прысутнічалі генеральны консул СССР у ФРГ і дзяржаўны сакратар ландтага зямлі Ніжняя Саксонія) адбылося ўрачыстае ўручэнне дара жыхароў Хельмштата светлагорцам — унікальнага ультрагукавога дыягнастычнага медыцынскага абсталявання коштам у 35 тысяч марак.

У час візіту было падпісана таксама пагадненне з нямецкай фірмай аб аўтаматызацыі папераробчай машыны на ЦПЗ. Дарэчы, Светлагорск стаў шостым горадам, з якім Хельмштат мае пагадненні аб супрацоўніцтве.

ЗА МОРАМ-АКІЯНАМ

МАГІЛЁЎ. Навукова-вытворчае аб'яднанне «Магілёўтэхнамаш» прыняло ўдзел у савецкай нацыянальнай выстаўцы прагрэсіўнага абсталявання і сродкаў тэхналагічнага аснашчэння вытворчасці, якая прайшла ў Сінгапуры — горадзе-краіне, што здзіўляе увесь свет імклівымі тэмпамі эканамічнага развіцця.

У Сінгапур магіляўчане адпраўлялі пнеўматычныя робаты-маніпулятары, аўтаматызаваную лінію зборкі і зваркі і аўтаматызаваныя склады-магазіны. Усе гэтыя экспанаты не горшыя за аналагічныя замежныя ўзоры, бо грунтуюцца на сучасных тэхнічных дасягненнях і даказалі надзейнасць у эксплуатацыі. Замежныя фірмы праявілі цікавасць да магілёўскіх тэхнічных навінак.

ХТО ЯНЫ, АБАРОНЦЫ РАДЗІМЫ?

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). У час пракладкі кабелю пад новы будынак прыгарадных кас чыгуначнага вакзала будаўнікі ўбачылі астанкі савецкіх воінаў. Знойдзена і пяць медальёнаў, якія адпраўлены ў Мінск на экспертызу.

Хто ж гэтыя абаронцы Радзімы? Пры якіх абставінах загінулі? Старажылы горада расказваюць, што ў час вайны тут знаходзіўся вялікі канцлагер для ваеннапалонных, якіх сюды прывозілі па чыгунцы. У дарозе многія ў выніку жорсткага абыходжання, ад голаду і холаду паміралі. І фашысты скідвалі іх трупы ў выкапаныя ў наспех каля вакзала ямы.

Супрацоўнікі абласнога краязнаўчага музея, работнікі ваенкаматаў і воіны Гомельскага гарнізона, якія ўдзельнічалі ў раскопках, звярнуліся да жыхароў вобласці за дапамогай у раскрыцці гэтага сумнага факта ваеннага ліхалецця.

УДЗЯЧНЫЯ ЗА КЛОПАТЫ

ЖЛОБІН. З Галандыі, з адпачынку вярнулася дамоў група выхаванцаў Жлобінскай школы-інтэрната. Разам з дзецьмі ў горад на Дняпры наведаліся і члены галандскай дабрачыннай місіі.

Яны азнаёміліся са школай, сустрэліся з яе выхаванцамі і выкладчыкамі. На другі дзень прыезду гасцей у школе адбыўся мітынг дружбы, на якім са словамі ўдзячнасці галандскаму народу за яго клопаты аб беларускіх дзецях выступіў дырэктар школы-інтэрната Віктар Раманенка. Вучні ўручылі гасцям традыцыйны славянскі хлеб-соль, памятныя сувеніры. У гэты ж дзень галандская дэлегацыя выехала ў Гомель, а адтуль ў Жыткавічы, дзе будзе набрана новая група дзяцей для паездкі на адпачынак у Галандыю.

ГОРАД БЕЗ МЭРА?

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). Ідзе ўжо другі тыдзень чарговай сесіі гарадскога Савета народных дэпутатаў. Адным з пунктаў яе з'яўляюцца выбары мэра Гомеля.

Гэта пытанне дэпутатамі мусіруецца некалькі дзён. І пакуль што беспаспяхова, бо народныя абраннікі разбіліся на групы, якія бясконца дыскутуюць.

Выбары фактычна зайшлі ў тупік, што адмоўна адбіваецца на жыцці ўсяго горада. Бо калі доўгі час няма старшыні гарвыканкома (а гэта так), калі не зацверджаны структуры і штаты, то не вырашаецца шэраг розных праблем.

Дэпутаты працягваюць свае дэбаты, верх у якіх узялі палітычныя амбіцыі. Карысці гараджанам ад гэтага — аніякай, і хто-ніхто пагаворвае ўжо наконт роспуску такога гарсавета.

ВЕРНУТЫ РЭЛІКВІІ

Нельга расказаць, колькі бяссонных начэй, засад, следчых дзеянняў правялі работнікі КДБ, міліцыі, каб знайсці ўсё гэта багацце. Дзесяткі старажытных ікон, якія маюць вялікую гістарычную і духоўную каштоўнасць, царкоўныя рэчы канфіскаваны ў злачынцаў і вернуты законным гаспадарам.

Міністр унутраных спраў БССР Уладзімір Ягораў перадаў вялікую партыю выратаваных скарбаў мітрапаліту Мінскаму і Гродзенскаму, патрыяршаму экзарху Беларусі Філарэту. На гэты раз былі вернуты рэліквіі, канфіскаваныя ў ходзе следства толькі па адной крымінальнай справе: пры спробе перавезці за мяжу ўдалося затрымаць каштоўнасці, выкрадзеныя ў розны час з прыходаў праваслаўных цэркваў Беларусі. Гэта іконы і царкоўныя кнігі, прадметы культу. Частка каштоўнасцей, якая не мае дачынення да рэлігіі, перададзена Мастацкаму музею БССР.

ХУТКА, БЯСПЛАТНА І ЯКАСНА

АСІПОВІЧЫ. (І. Сцяпура). Над незвычайным заказам працуе зараз Асіповіцкі завод аўтаагрэгатаў. Справа ў тым, што на тэрыторыі саўгаса «Карытнае», ва ўрочышчы Прошча, заканчваецца ўзвядзенне царквы, а праваслаўныя храмы, як вядома, маюць купалы. Дык вось, веруючыя і мясцовыя ўлады і звярнуліся за дапамогай да калектыва завода. Аўтаагрэгатчыкі пайшлі ім насустрач. Ужо зманціраваны каркасы для трох купалаў і пачалося іх фармаванне. У бліжэйшы час купалы бясплатна будуць перададзены вернікам.

Зварот Вярхоўнага Савета СССР

З выпадку Дня Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.

Савецкі народ, яго Узброеныя Сілы ў другой сусветнай вайне здзейснілі беспрыкладны подзвіг, унёсшы асноўны ўклад у разгром фашызму, прызнаны ўсімі людзьмі добрай волі на планеце.

Сорак пяць гадоў Дзень Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне — 9 мая адзначаўся ў нашай краіне як агульнадзяржаўнае, агульнанацыянальнае свята, як дзень свяшчэннай памяці аб загінуўшых, як выказванне ўдзячнасці патомкаў, павагі да пасівелых воінаў і працаўнікоў тылу ўсіх нацыянальнасцей. У гэты дзень мы ўшаноўвалі ўдзячнай памяццю ратнае брацтва з народамі і воінамі іншых краін антыгітлераўскай кааліцыі. Многія старонкі нашай гісторыі асвячоны гэтым вялікім днём.

І тым больш балюча ўсведамляць, што ў некаторых месцах, ва ўмовах абвастрэння палітычных страсцей і амбіцый, узнікае імкненне прынізіць значэнне Перамогі, аддаць забыццю яе свята. Учыняюцца акты вандалізму і апаганення магіл загінуўшых воінаў, мемарыялаў, разбураюцца народныя святыні. Лічачы такое становішча недастойным дзяржавы, якая імкнецца да пабудовы цывілізаванага прававога грамадства, Вярхоўны Савет СССР звяртаецца да Саветаў усіх узроўняў, да ўсіх грамадзян краіны: абаронім гістарычную памяць народа — Дзень Перамогі і адзначым 9 мая 1991 года на ўсёй тэрыторыі Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік!

Мы звяртаемся да савецкіх людзей усіх нацыянальнасцей, усіх пакаленняў: схілім галовы ў памяць аб загінуўшых героях Вялікай Айчыннай вайны, ушануем ветэранаў — яе ўдзельнікаў, мужчын і жанчын, якія гераічнай працай забяспечылі перамогу ў тыле, аднаўлялі разбураныя вайной гарады і вёскі.

У гэты дзень мы заклікаем усіх, хто стаў вольным або міжвольным удзельнікам міжнацыянальных канфліктаў, звярнуцца да запаветаў сваіх бацькоў і дзядоў, кроў якіх, пралітая на палях бітваў Вялікай Айчыннай вайны за свабоду нашай адзінай мнoгaнацыянальнай Радзімы, ужо ніколі не будзе раздзелена. Не можа быць яна раздзелена і ў нашай памяці, і настойліва заклікае нас да міру і згоды.

Мы просім ўсіх суайчыннікаў пакланіцца мужнасці і гераізму ўдзельнікаў беспрыкладных бітваў, прынесці кветкі на іх магілы, абараніць помнікі і мемарыялы, паклапаціцца аб удовах загінуўшых, аб ветэранах, аб адданні зямлі, як гэта і прынята па звычаю нашых продкаў, праху тых, хто ўсё яшчэ ляжыць безыменным на бяскрайніх палях вайны.

Звяртаючыся да Савецкай Арміі, мы просім яе ў гэты дзень аддаць воінскія ўшанаванні героям Вялікай Айчыннай вайны на ўсёй тэрыторыі нашай многанацыянальнай дзяржавы.

Няхай у гэты цяжкі для нашай Айчыны час Дзень Перамогі стане светлым промнем памяці для ўсіх народаў краіны. Няхай гэты дзень яшчэ раз нагадае нам, што толькі разам, плячо ў плячо мы зможам прайсці тыя выпрабаванні, якія цяпер выпалі на нашу долю, выстаяць і перамагчы. Нікому не дадзена права замахвацца на народную памяць, яе чысціня і недатыкальнасць павінны быць абаронены і нашай воляй і нашымі законамі. Радзіма ў нас адна. Гісторыя ў нас адна. Наш свяшчэнны абавязак перад усімі, хто жыў да нас і прыйдзе пасля нас, — захаваць краіну ад развалу, ад падзелу, ад замахаў звонку і знутры. Мы ўсе павінны змагацца за гэта і працаваць дзеля гэтага.

З пасяджэння Сакратарыята ЦК КПСС

За згуртаванасць партыйных радоў

Пад старшынствам намесніка Генеральнага сакратара ЦК КПСС У. А. Івашкі адбылося чарговае пасяджэнне Сакратарыята ЦК КПСС. Аб гэтым паведаміў прэс-цэнтр ЦК КПСС.

Гэта было першае пасля нядаўна праведзенага аб'яднанага Пленума ЦК і ЦКК КПСС пасяджэнне, і, адкрываючы яго, У. А. Івашка ва ўступным слове заклікаў глыбока прааналізаваць тэндэнцыі ў жыцці партыі, якія праявіліся на Пленуме. Назваўшы яго асаблівым па форме і зместу ў радзе ўсіх папярэдніх прадстаўнічых партыйных форумаў за апошнія дзесяцігоддзі, намеснік Генеральнага сакратара падкрэсліў неабходнасць канкрэтных дзеянняў па рэалізацыі пастаноў, прынятых Пленумам.

Асаблівую трывогу камуністаў выклікае ўзмацненне ідэйнага процістаяння, зараджэнне фракцыйнасці, стварэнне адчувальнай пагрозы адзінству партыі. На Пленуме з неспакоем гаварылася аб нарастанні разгубленасці сярод камуністаў, страце імі арыенціраў у практычнай рабоце, пранікненні ў партыйнае асяроддзе ідэй і лозунгаў апазіцыі, папулізму, «мітынговай дэмакратыі», нацыяналістычных настрояў. Сур'ёзна аслаблена дысцыпліна ў партыйных радах, няма неабходнай настойлівасці ў выкананні партыйных рашэнняў, паявілася нават неабавязковасць ва ўплаце членскіх узносаў.

У сувязі з вынікамі Пленума асаблівую цікавасць удзельнікаў пасяджэння Сакратарыята выклікала ініцыятыва Камісіі ЦК КПСС па абнаўленню дзейнасці пярвічных партыйных арганізацый, якая падрыхтавала рэкамендацыі па ўмацаванню радоў КПСС. Расказваючы аб рабоце, праведзенай камісіяй, першы намеснік загадчыка Арганізацыйнага аддзела ЦК КПСС Ю. І. Рыжоў адзначыў, што камісія не драматызавала становішча ў партыі, але і не заплюшчвала вочы на крызісныя з'явы. Ён прывёў такія даныя: калі ў 1990 годзе з партыі выйшла 1,8 млн. чалавек, то за першы квартал гэтага года — 587 тысяч. У той жа час павялічылася колькасць уступіўшых у КПСС: калі за ўвесь мінулы год іх было 18 тысяч, то толькі ў першым квартале гэтага года ў КПСС уступіла 46 тысяч чалавек.

Але галоўную небяспеку Камісія ЦК КПСС па абнаўленню дзейнасці пярвічных партыйных арганізацый бачыць ва ўзмацненні націску, накіраваным на выцясненне партыйных арганізацый з прадпрыемстваў. Праўда, такое адбываецца ў асноўным у малалікіх калектывах — у школах, вучылішчах, дробных арганізацыях, аднак гэтыя працэсы пачынаюць закранаць і буйныя прадпрыемствы прамысловасці, транспарту, будаўніцтва.

У гэтых умовах, падкрэслівае камісія, у масе камуністаў расце рашучасць да згуртавання і кансалідацыі партыйных радоў. Сіла камуністаў заўсёды была у арганізаванасці, перакананасці ў справядлівасці сваёй справы, у служэнні народу. Трэба неадкладна выходзіць з маральнага крызісу, з паласы разгубленасці і бяздзейнасці. Нельга вырашыць задачу ўмацавання саставу партыі, знаходзячыся на абочыне галоўных інтарэсаў людзей.

Згуртаваць партыйныя рады можна толькі вакол канкрэтных спраў, падтрымаў гэта палажэнне член ЦК КПСС, загадчык Аддзела ЦК КПСС па заканадаўчых ініцыятывах і прававых пытаннях В. С. Бабічаў. Канкрэтныя справы ажыццяўляюцца ў працоўных калектывах, Саветах. Значыць, голас камуністаў павінен гучаць перш за ўсё тут, дзе сёння вырашаюцца вельмі вострыя пытанні штодзённага жыцця. Кожная партарганізацыя павінна ведаць, што ёй неабходна рабіць для пераадолення эканамічнага спаду, развіцця новых форм гаспадарання, абароны палітычных і сацыяльных правоў чалавека працы.

Своечасовасць прапанаваных камісіяй рэкамендацый адзначыў першы сакратар Маскоўскага гаркома КПСС Ю. А. Пракоф'еў. Яны стануць важнай падмогай у рабоце пярвічных партарганізацый сталіцы, многія з якіх працуюць у «асадным» становішчы. Каля 150 з іх ужо не вытрымалі масіраванага напору і, праявіўшы слабасць, расфарміраваліся. І справа тут зусім не ў тым, што яны малалікія і дзейнічалі ў дробных канторах. Гэта было б слабым суцяшэннем для нас.

Нельга не бачыць, што многія партарганізацыі не карыстаюцца сваім правам самастойнасці у будове свайго ўнутранага жыцця і дзейнасці, не прымаюць дадатковых мер па ўмацаванню дысцыпліны, сказаў в. а. старшыні ЦКК КПСС Я. М. Махаў. А новы статут партыі, апошнія нарматыўна-метадычныя дакументы прадастаўляюць ім такое права. Неабходна на поўную сілу задзейнічаць дэмакратычныя механізмы для павышэння актыўнасці і развіцця ініцыятывы камуністаў, разам з тым забяспечыць строгае захаванне палажэнняў, якія датычаць павышэння арганізаванасці, дысцыпліны і адказнасці ў партыйных радах. Прамоўца зрабіў упор на асаблівасцях кантролю за выкананнем партыйных рашэнняў у цяперашніх умовах.

Гэта меркаванне развіў сакратар ЦК КПСС В. А. Купцоў. На яго думку, у апошні час аслаблена патрабавальнасць на ўсіх узроўнях за ўнутрыпартыйную работу. Датычыць гэта, на жаль, і ЦК КПСС.

Сакратар ЦК КПСС П. К. Лучынскі звярнуў увагу на неабходнасць папулярызацыі дзейнасці тых тэрытарыяльных партарганізацый, якія ў новых умовах набылі пазітыўны вопыт абнаўлення і ўмацавання сваіх радоў. Як правіла, сказаў ён, новае папаўненне — гэта перакананыя, дзейныя прыхільнікі сацыялістычнага выбару. Бо прыём у партыю не спыняецца нават там, дзе вядзецца цкаванне сумленных партыйцаў. Трэба ўзняць палітычную значнасць работы па арганізацыі прыёму ў КПСС, зрабіць яе ключавой у дзейнасці пярвічных партарганізацый, гаркомаў і райкомаў, актыўна шукаць свежыя сілы, зацікаўленыя ў ажыццяўленні пераўтварэнняў, якія прапануе партыя. Адбор у КПСС павінен быць агульнапартыйнай справай, падкрэсліў член Сакратарыята ЦК КПСС І. І. Мельнікаў.

Аб рабоце з новым партыйным папаўненнем гаварыў сакратар ЦК КПСС А. С. Дзасохаў. Маладых камуністаў трэба акружыць клопатамі і ўвагай, дапамагчы кожнаму знайсці сваё месца, даць магчымасць праявіць свае здольнасці. Трэба больш паглыблена шукаць прычыны, у выніку якіх адбываецца адток з партыі. Ці заўсёды гэта самаачышчэнне? Бо ў свой час кожны рабіў выбар самастойна, калі ўступаў у КПСС.

Сваімі меркаваннямі аб прапановах Камісіі ЦК КПСС па абнаўленню дзейнасці пярвічных партыйных арганізацый падзяліліся таксама сакратары ЦК КПСС А. М. Гірэнка, Я. С. Строеў, А. С. Шэнін, якія выказалі нямала цікавых думак, звязаных з дэмакратызацыяй унутрыпартыйнага жыцця, здольнасцю пярвічных арганізацый эфектыўна дзейнічаць ва ўмовах вострай палітычнай барацьбы, павышэннем аўтарытэту ў масах працоўных.

Вынікі дыскусіі падвёў У. А. Івашка. З улікам выказаных у ходзе абмеркавання прапаноў вырашана накіраваць рэкамендацыі камісіі ў мясцовыя партыйныя камітэты, дадаўшы да дакумента адпаведную пастанову Сакратарыята ЦК КПСС з пералікам першачарговых мер, накіраваных на ўмацаванне партыйных радоў.

Сакратарыят ЦК КПСС абмеркаваў і зацвердзіў план сувязей КПСС з зарубежнымі партыямі.

Разгледжаны таксама арганізацыйныя пытанні.

Галоўным рэдактарам новага публіцыстычнага і літаратурна-мастацкага часопіса ЦК КПСС «Утро» зацверджаны В. П. Мацяшоў, які працаваў раней загадчыкам сектара Ідэалагічнага аддзела ЦК КПСС.

Сакратарыят ЦК КПСС згадзіўся з пастановамі пленума партыйнага камітэта арганізацыі КПСС унутраных войск МУС СССР аб выбранні А. І. Кірылюка сакратаром парткома, пленума партыйнага камітэта чыгуначных войск — аб выбранні В. П. Сасніна сакратаром парткома гэтых войск, пленума партыйнага камітэта КДБ СССР — аб выбранні Н. І. Назарава сакратаром парткома КДБ СССР.

Указ Прэзідэнта Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік

Аб кампенсацыі страт ад абясцэнення грашовых накапленняў грамадзян па доўгатэрміновых дагаворах з органамі Дзяржаўнага страхавання СССР

У мэтах абароны грашовых накапленняў грамадзян па доўгатэрміновых дагаворах з органамі Дзяржаўнага страхавання СССР у сувязі з аднаразовым павышэннем розначных цэн **пастанаўляю:**

1. Прыняць прапановы Кабінета Міністраў СССР аб кампенсацыі страт ад абясцэнення грашовых сродкаў грамадзян у выглядзе накапленняў страхавых узносаў па дзеючых на 1 сакавіка 1991 года доўгатэрміновых дагаворах з органамі Дзяржаўнага страхавання СССР, прадугледзеўшы іх разавую пераацэнку.

Кампенсацыю правесці прымяняльна да ўмоў, прадугледжаных Указам Прэзідэнта СССР ад 22 сакавіка 1991 года «Аб кампенсацыі насельніцтву страт ад абясцэнення зберажэнняў у сувязі з аднаразовым павышэннем розначных цэн» (ведамасці З'езда народных дэпутатаў СССР і Вярхоўнага Савета СССР, 1991 г., нумар 13, арт. 391).

2. Міністэрству фінансаў СССР распрацаваць парадак кампенсацыйных выплат у сувязі з разавай пераацэнкай грашовых сродкаў грамадзян па доўгатэрміновых дагаворах з органамі Дзяржаўнага страхавання СССР.

Прэзідэнт Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік М. ГАРБАЧОЎ.

Масква, Крэмль.
6 мая 1991 г.

«Я — аптыміст...»

Пра дабрабыт сёння найбольш рэальна гаварыць у родным склоне. Памятаеце, каб правільна назваць гэты склон, яшчэ ў школе нас вучылі ўспамінаць слова «няма». Што ж, паспрабуем. Няма (чаго?)—дабрабыту, заможнасці. А вельмі хочацца часцей ужываць гэтыя два цудоўныя словы, якія мы так часта чулі ў клятвах і абяцанках, у склоне вінавальным: бачу — што?...

Мне здаецца, такое магчыма тады, калі сёння мы больш будзем гаварыць слова «ўбачу». Узнікне пытанне: а што ўбачу? Тым самым зможам прааналізаваць, асэнсаваць былыя памылкі, не паўтараць іх. І галоўнае, з'явіцца вера ў тое, што наш лёс у нашых руках. А «светлае заўтра» абавязкова прыйдзе. Дык смела наперад!

Канешне, такія аптымістычныя заявы зараз могуць выклікаць толькі іронію. Але ёсць людзі, для якіх усё гэта не проста словы, а жыццёвая ўстаноўка.

Аляксандр КАЗЛОЎСКІ, звычайны вясковы чалавек з Браслаўшчыны. Вёска, у якой жыве Аляксандр са сваім сямействам, называецца казачна, — Белабокі.

Вёска: адраджэнне гаспадара

— Амаль дзесяць гадоў прайшло з таго часу, калі я зразумеў, што не магу больш быць робатам,—гаворыць Аляксандр. — Спачатку працаваў трактарыстам у сваім калгасе імя Кірава, потым пайшоў на ферму даіць кароў. Цешчу замяніў: яна на пенсію—я—на яе месца. Час быў, як кажуць, «даперабудовачны», пра арэнду і не чулі. Гэта я зараз ведаю, што арандатарам завуся. А тады: аддзяліўся ад калектыву— і кропка. Разумееце, вельмі цяжка працаваць добра, калі бачыш, што хтосьці побач лынды б'е, а як надыходзіць час разліку—зарплату аднолькавую атрымліваем. Вось і прымусіла мяне жыццё. Звярнуўся ў праўленне калгаса: маўляў, хачу самастойна працаваць. Для тых часоў (пачатак васьмідзесятых) гэта была навіна яшчэ тая. Пасля думалі ў раёне, прыкідвалі і вырашылі, што нічога антызаконнага не будзе, калі даяр Казлоўскі возьме сабе групу кароў і атрымае сумленна заробленыя грошы. Так сказаць, падтрымалі ініцыятыву. Вось і зрабіўся я аднаасобнікам у родным калгасе...

Гэта быў пачатак. З часам Казлоўскі стаў чалавекам вядомым у раёне, у вобласці, рэспубліцы, нават у Саюзе. Стаў арандатар даяром-пяцітысячнікам: у 1990 годзе надаіў ад каровы 5.209 кілаграмаў малака. Узначаліў раённы клуб чатырохтысячнікаў, стаў дэлегатам устаноўчага з'езда Сялянскага саюза СССР. Вось і ўвесь шлях угору. Перашкод на ім амаль не было—і добра. Віцебшчына ганарыцца Казлоўскім. Маўляў, глядзіце, што атрымліваецца, калі «не душыць ініцыятыву». Здараецца, што і занадта разганяюцца тыя, хто хваліцца яго поспехамі. Напрыклад, абласная газета «Віцебскі рабочы» зрабіла яго ўжо даяром-шасцітысячнікам. Але гэта, зразумела, не страшна, не больш, чым старая звычка падправіць лічбачку. Падумаеш, дробязь такая. Казлоўскі давер апраўдае.

Зразумела, апраўдае. Бо ў яго сёння ёсць самае галоўнае — мэта. Таму і не вельмі памыліліся ў газеце, калі напісалі пра шэсць тысяч.

— Кароў даіць пайшоў, — тлумачыць Аляксандр, — таму што цікавасць узнікла да гэтай працы. Пачуў аднойчы па радыё, што ў Галандыі ад каровы па дзесяць тысяч кілаграмаў малака ў год надойваюць, вось і падумаў: а колькі ж нашы буронкі змогуць даваць? Зараз бачу, што галоўная прычына немагчымасці для нас такіх вынікаў не ў жывёле, а ў нашай несвабодзе. А ўжо адчуўшы подых волі, няволя здаецца проста невыноснай. Арандатар жа прывязаны да калгаса, саўгаса, карацей кажучы, залежны. Мабыць, у нейкім сэнсе гэта і нядрэнна, маўляў, менш галава баліць: у каго купіць, каму прадаць. Не ведаю, як каму, а мне дык хочацца самому прымаць рашэнні. Поспехам радавацца і памылкам засмучацца самому. Вельмі хочацца ў рэшце рэшт рызыкаваць. Бо сапраўднага прадпрымальніцтва без рызыкі няма...

На рызыку Казлоўскія ідуць абдумана. Трэба сказаць, што і зараз сям'я не прытрымліваецца калгасных завядзёнак. Дояць, напрыклад, «свой» статак не два, а тры разы ў дзень. Хоць і стаіць ён у адным хляве з калгасным. Толькі ёсць крыху смачней. Усё гэта—складаемыя прыбытку. Але быў бы большым прыбытак, каб не некаторыя фінансавыя недарэчнасці. Калгас набывае ў Казлоўскага малако па 31,5 капейкі за кілаграм, а сам дзяржаве прадае па 60,5. Дык чаму самому працаўніку не гандляваць з дзяржавай? Прыйдзецца думаць, як збыць тавар, чым яго дастаўляць, дзе і як набыць неабходнае? А ўсе гэтыя думы ў наш час—не што іншае, як згуба асабістаму здароўю. Але Аляксандр Казлоўскі не навічок у сельскай гаспадарцы. Тым больш, што за плячамі ёсць запас вопыту не калгаснага, а якога-ніякога самастойнага гаспадарання. Ды і паласа сумненняў, страхаў пройдзена Казлоўскім. Ён упэўнена сцвярджае:

— Фермерства для мяне зараз—адзіны выхад у заўтрашні дзень. Мая воля прынясе карысць не толькі сям'і, але і майму народу. Магчыма, маёй працы будзе мала, і яшчэ як мала, але ж буду ўсё рабіць дзеля таго, каб хутчэй насталі часы, калі не будзем стаяць перад іншымі краінамі з працягнутай рукой, чакаючы міласціню.

Але ж, згадзіцеся, цяжка зразумець чалавека, які кідаецца ў палаючы дом. Так і з зямлёю. Ці не лепш пачакаць? Што ж, асцярожнасць—наша нацыянальная рыса, узрошчаная не адным стагоддзем. Сёняшні фермер — той самы колішні кулак. Дык ці не чакае яго той лёс, што і папярэдніка. Такое пытанне задае сабе кожны селянін, ідучы ў прыватнікі. І толькі той, хто ўпэўнены, што гістарычныя ўрокі пайшлі на карысць, робіць крок наперад. Але ж там чакаюць яго шматлікія цяжкасці.

— Усё ж ці варта ахвяраваць сабой? — дапытваюся. — Няўжо грошы?

І вось атрымліваю адказ:

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

Рады камуністаў растуць

Сярод партыйных арганізацый, якія без прамаруджвання выносяць на абмеркаванне камуністаў актуальныя праблемы, прыцягваючы да гэтага і беспартыйных, актыўна ўдзельнічаюць у вырашэнні вытворчых, сацыяльных і выхаваўчых задач, у справаздачным дакладзе ЦК Кампартыі Беларусі XXXI з'езду КПБ была названа і парторганізацыя саўгаса «Дзербічы» Буда-Кашалёўскага раёна.

Партыйныя будні

У верасні мінулага года мне давялося прысутнічаць тут на партыйным справаздачна - выбарным сходзе. Памятаю, перш чым перайсці да асноўнага пытання сходу — справаздачы парткома, сакратар партыйнага камітэта А. Грышанкова абвясціла аб прыёме ў члены КПСС.

У галоўнага эканаміста саўгаса І. Юравай, даяркі Л. Барашка і брыгадзіра малочнатаварнай фермы «Дзербічы» В. Несцярэнкі скончыўся кандыдацкі стаж, і яны былі аднагалосна прыняты ў члены КПСС. А саўгаснага касіра Н. Захарчанка прынялі ў члены КПСС па новаму статуту—без праходжання кандыдацкага стажу.

Такім чынам, у той час як з Камуністычнай партыі шоў адток, партыйная арганізацыя саўгаса «Дзербічы» не толькі не страціла ніводнага камуніста, а папоўніла свае рады дастойнымі людзьмі.

Пасля таго сходу на нарадах і семінарах сакратароў партыйных арганізацый мне не раз прыходзілася чуць, як ставілася ў прыклад саўгасная партыйная арганізацыя. Але некаторыя партыйныя важакі іранізавалі прыкладна так: «Старымі запасамі жывуць, пабачым, які рост гэтай арганізацыі будзе ў далейшым».

У лютым гэтага года я зноў прысутнічаў на агульным сходзе камуністаў саўгаса. І зноў першым пытаннем сходу было пытанне прыёму ў КПСС. На гэты раз камуністы прынялі ў свае рады настаўніцу французскай мовы мясцовай школы Л. Тарасаву.

«Ці выпадковасць гэта?» — «Не»,—адказалі многія камуністы, з якімі прыйшлося весці размову на гэту тэму.

А сакратар парткома А. Грышанкова запэўніла:

— У нас ёсць яшчэ рэзерв для росту партыйнай арганізацыі. Сёлета разлічваем прыняць у КПСС яшчэ не менш трох чалавек.

Партыйная арганізацыя, яе партком ушчыльную займаюцца падборам і расстаноўкай кадраў. І не выпадкова, што ўсе вытворчыя падраздзяленні саўгаса ўзначальваюць камуністы—выхавальнікі калектыву. І кожны з іх праяўляе партыйныя клопаты не толькі аб вытворчых паказчыках, але і аб лёсе асобнага працаўніка.

Не першы год малочнатаварную ферму «Антонаўка» ўзначальвае камуніст, член парткома І. Іваноў. Гэта ферма з'яўляецца перадавым жывёлагадоўчым падраздзяленнем саўгаса. Калектыў першым у саўгасе перасягнуў трохтысячны рубеж па надоях малака ад каровы. А даярка гэтай фермы Н. Цытрыкава першай з саўгасных даярак стала членам раённага клуба даярак-чатырохтысячніц.

Добрых камуністаў-кіраўнікоў вытворчых падраздзяленняў у саўгасе нямала. Пастаянна «хварэюць» за канчатковы вынік сваіх калектываў, прынцыпова адстойваюць інтарэсы працаўнікоў брыгадзіры ферм «Майсееўка» і «Дзербічы» — В. Сільчанка і В. Несцярэнка.

У саўгасе амаль усе жывёлагадоўчыя падраздзяленні ўзначальваюць камуністы. З добрымі арганізатарскімі здольнасцямі, якія ўмеюць мабілізаваць калектывы на паспяховае выкананне даведзеных планаў.

Работу па прыёму ў КПСС вядзе не толькі сакратар парткома Алена Анатольеўна Грышанкова. Яе актыўнымі памочнікамі ў гэтай справе з'яўляюцца сакратары цэхавых партарганізацый жывёлагадоўлі і раслінаводства—бацька і сын Салаўі, механізацыі—член райкома КПБ М. Чумакоў, сельскай тэрытарыяльнай—Л. Пракопчанка.

А найлепшай агітацыяй для ўступлення ў КПСС з'яўляецца ўзорная праца саміх камуністаў.

М. ЧЭЧКА.
Буда-Кашалёўскі раён.

«НАМ ПАТРЭБНА МІНІСТЭРСТВА-ПАРТНЁР!»

Рэха публікацыі

Дазвольце мне, калі ласка, падзяліцца сваімі ўражаннямі наконт артыкула ў «Звяздзе» ад 26 сакавіка 1991 года пад загалоўкам «Вярніце нам міністэрства».

Кароценька аб сабе. Я працую намеснікам генеральнага дырэктара вытворчага аб'яднання «Гроднааблбыт» (раней было Упраўленне бытавога абслугоўвання Гродзенскага аблвыканкома, зменена шыльда,— на мой погляд, не лепшым чынам—у 1989 годзе) з 1975 года і маю падставы выказаць менавіта свае думкі. Мой працоўны стаж—36 гадоў, узрост — 52 гады.

Мы лічымся лепшымі ў рэспубліцы, усе нашы прадпрыемствы выконваюць план, ніхто датацыі з бюджэту нам не дае, зарабляем грошы самі. На добрым узроўні ўсе эканамічныя паказчыкі сістэмы.

Я вельмі абураны «ўмелым кіраўніцтвам», як вы пішаце ў артыкуле, у выніку якога служба сервісу ператварылася ў «бытоўку», нават калі гэта слова ўзята ў двукоссе. У такім выглядзе яно абражае ўсіх работнікаў службы быту, якіх больш за 100 тысяч у рэспубліцы толькі ў сістэме былога міністэрства. Патрэбна ці не нам міністэрства?

Па-першае, нас ніхто не пытаўся, калі яго ліквідоўвалі, а мы, пэўна, сферу абслугоўвання ведалі лепш, чым любы чыноўнік рэспубліканскага апарату. У нашага Вярхоўнага Савета (дзе няма ніводнага дэпутата ад службы быту) чамусьці хапіла мужнасці ліквідаваць толькі адно наша міністэрства, а наш куратар — ранейшы намеснік Старшыні Саўміна БССР Макаед Н. А.—не здолеў заняць прынцыповую пазіцыю ў гэтым пытанні. У выніку такога «кіраўніцтва» мы атрымалі два добраахвотныя Саюзы, два прэзідэнты і поўны хаос у сістэме. Каму гэта патрэбна і выгадна—не ведаю.

Па-другое, у тым выглядзе, якім яно было, наша міністэрства сёння сапраўды не патрэбна. Былое міністэрства—эталон каманднa-адміністрацыйнай сістэмы. І найпершая віна ў тым кіраўніцтва рэспублікі, якое вельмі любіла кіраваць і даваць указанні, як правільна працаваць. Ад міністэрства патрабавалі шмат звестак для дакладаў і справаздач, а яно, у сваю чаргу, патрабавала іх ад нас. Вось апараты ўпраўленняў і міністэрства і трацілі час на справаздачы замест жывой справы па абслугоўванню насельніцтва.

Разам з тым, пры ўсіх недахопах міністэрства было гарантам сістэмы ў рэспубліцы. Развівалася галіновая навука, праводзілася генеральная лінія на развіццё сеткі абслугоўвання ў вёсцы (сёння кожны калгас ці саўгас мае дом быту ці комплексны прыёмны пункт), вучыліся спецыялісты (швейнікі, цырульнікі, абутнікі, майстры па рамонту бытавой тэхнікі і радыёапаратуры і інш.) новаму, прагрэсіўнаму, што было ў той час у краіне і за мяжой і г. д., усяго не пералічыць. Была распрацавана і дзейнічала сістэма матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння.

У нас таксама быў дзяржаўны план, які даводзіўся зверху з ростам да 10 працэнтаў і выконваўся заўсёды (хоць і да гэтага часу не разумею, чаму сферы паслуг даводзіцца план). У той час цэнтралізацыя кіраўніцтва дасягнула свайго апагея—нам з Масквы па інструкцыі ЦСУ СССР устанаўлівалася, што, як, каму і колькі аказваць паслуг. Даходзіла да абсурду. Напрыклад, у лазні можна было па інструкцыі карыстацца шампунем ва ўпакоўцы, якая не б'ецца, інакш паслугі здымаліся з плана і матэрыялы разглядалі следчыя органы. А ў краіне шампуні ў той час выпускаліся толькі ў шкляной тары. І вось па такіх нюансах цэлыя полчышчы правяраючых—КНК, КРУ, органаў унутраных спраў, пракуратуры і мноства іншых інспекцый па ўказанню так званых «дырэктыўных органаў» марнавалі народ, які зарабляў грошы ў бюджэт для іх жа зарплаты.

Я і цяпер з павагай стаўлюся да міністэрства як дзяржаўнага органа, што ў многіх выпадках не дазваляе разгуляцца бюракратычнай правяраючай стыхіі. Таму і зараз лічу, што такое міністэрства, якое было б марыянеткай у «дырэктыўных органаў», нам не патрэбна.

Нам патрэбна міністэрства-партнёр, а не адміністратар, якое выконвала б функцыі матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння (пакуль яшчэ ёсць рынак попыту, а не прапаноў), прававой абароны, падрыхтоўкі кадраў, займалася пытаннямі навукі, тэхнічнай і тэхналагічнай палітыкі. Карацей, тымі пытаннямі, якія мы самі перадалі яму.

Цяпер па прыватызацыі. Многія асобы самых розных рангаў лічаць, што прыватызацыя—гэта панацэя ад усіх нашых бед. Я не лічу, што павінна быць толькі дзяржаўная ўласнасць. Як кліент пайду туды, дзе мой заказ выканаюць хутчэй, танней, больш якасна і надзейна. Але ж нельга рабіць так па-кампанейску, як прапануюць многія: прадаць і ўсё. Мы павінны сёння паралельна ствараць новыя структуры абслугоўвання з любой формай уласнасці, якія будуць змагацца за кліента. Пры гэтым яны павінны быць у роўных правах з дзеючымі.

Чамусьці многія лічаць, што «бытоўка»—гэта швейныя майстэрні (а ёсць яшчэ фабрыкі, атэлье, Дамы мод), цырульні (а ёсць салоны), абутковыя майстэрні (а ёсць цэлыя фабрыкі і аб'яднанні), майстэрні па рамонту бытавой тэхнікі (а ёсць рамонтныя заводы). Ёсць яшчэ фабрыкі-пральні, трыкатажныя і мэблевыя фабрыкі і шмат што іншае. А там працуюць калектывы, якія павінны самі вырашаць свой лёс, а не аддзелы прыватызацыі выканкомаў ці іншыя новыя структуры, што растуць, як грыбы. І таму трэба лічыцца з людзьмі, якія працуюць у гэтай сферы, а не вырашаць іх пытанні ў кабінетах чыноўнікаў Саўміна БССР ці іншых «дырэктыўных органаў».

Калі мы сёння пачнём прадаваць з малатка прадпрыемствы быту, як прапануюць некаторыя гарачыя галовы, то першымі адчуюць гэта на сабе сельскія жыхары. Напрыклад, у нашай вобласці 430 сельскіх комплексных прыёмных пунктаў. У сярэднім кожны аказвае на 4.000 рублёў паслуг у месяц. Калі ж якое прадпрыемства выпадзе, то парушацца сувязі, у сельскія КПП не будзе паступаць выкананы заказ, і тое, што стваралася на працягу 25 гадоў, для вёскі будзе знішчана за лічаныя месяцы.

У лепшым выпадку КПП пераабсталююць пад кватэры, у горшым—будуць стаяць з выбітымі вокнамі (іх ніхто не прыватызуе) як помнік нашаму галавацяпству.

Вы пішаце, што «бытавікі» не прыдумалі нічога лепшага, як павысіць з 1 лютага цэны ў 1,7 раза. А я з вамі не згодзен, бо ў нармальнай эканоміцы так не бывае, як у нас. І вось чаму. Пасля 1 лютага для нас кошт сыравіны павялічыўся ў 5,5 раза, налічэнні на сацстрах замест 4,7 працэнта сталі 37, электраэнергія — у два разы, цеплаэнергія—у 3,3, вада для пральняў замест 2,5 капейкі стала 14 капеек, паштовыя паслугі—у 12 разоў (перасланне выручкі з сельскіх КПП 100 рублёў раней каштавала 20 капеек, цяпер—2 рублі 50 капеек), паслугі забеспячэння—у 4 разы.

Няхай любы эканаміст, хоць сам Васіль Лявонцьеў, скажа, што ў такім разе застаецца рабіць нам? Але ж гэта не ўсё. Мы не адмаўлялі насельніцтву ў прыёмцы заказаў у снежні 1990 года на студзень, люты і нават сакавік 1991 года (пастанова Савета Міністраў БССР па правілах абслугоўвання забараняе гэта рабіць), і, такім чынам, прынятыя заказы аплачаны па старых прэйскурантах. У выніку такой «эканомікі» ў студзені—лютым усе прадпрыемствы аказаліся без прыбытку. Нават павышаючыя каэфіцыенты на паслугі не дапамогуць выплаціць па 60 рублёў кампенсацыі на рост цэн, не гаворачы аб тым, што мы нічога не зможам пабудаваць. І зноў работнікі сферы абслугоўвання апынуцца на ўскрайку жыццёвых даброт, бо сярэдні заработак у працуючага за 1990 год склаў 213 рублёў у месяц.

Наконт матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння нам тлумачаць, што, паколькі міністэрства няма, яму дзяржзаказ на паслугі не даводзіцца, а таму сыравінай будзем забяспечаны толькі на 30—50 працэнтаў да ўзроўню 1990 года, нягледзячы на ўсе пастановы і ўказы Прэзідэнта. Тое ж прыкладна з будаўніцтвам жылля. Дык патрэбна нам міністэрства на пераходны перыяд ці не? Думаю, што абавязкова патрэбен дзяржаўны орган, які не дазволіў бы ўшчэнт развaліць тое, што зроблена за чвэрць стагоддзя. Добраахвотнаму саюзу бытавікоў у рэспубліцы гэта не пад сілу.

Мы ведаем і іншае. Нягледзячы на новыя цэны, на мой погляд, тавараў больш у магазінах не будзе, таму што іх менш выраблаецца. І на гэты перыяд служба быту змагла б унесці свой уклад у змяншэнне сацыяльнай напружанасці ў грамадстве. Толькі, калі ласка, дзяржаўныя дзеячы рэспублікі і народныя дэпутаты БССР, не рабіце паспешлівых крокаў у вырашэнні яе лёсу! Такіх, напрыклад, як Харчовая праграма і антыалкагольная кампанія, за якія нам усім сорамна.

І апошняе. Раней на ўсіх дакументах, якія датычылі нашай сістэмы, стаяў подпіс міністра бытавога абслугоўвання насельніцтва БССР. У апошніх указаннях па пераацэнцы тавараў народнага спажывання ў рэспубліцы на 1 красавіка 1991 года, жыццёва важных для нас, ёсць подпісы Дзяржэканомплана, Мінфіна, Мінгандлю, Белспажыўсаюза. Зноў жа за нас усё вырашылі. Вось і меркуйце, ці патрэбна нам міністэрства.

А. ДЗЕМІДОВІЧ.
г. Гродна.

Зямля і фермер

Перабудаваць вытворчасць прасцей, чым перабудаваць свядомасць. А большасць з нас са школьнай лаўкі засвоілі, што вышэйшым нашым дасягненнем у сельскай гаспадарцы з'яўляюцца калгасы, усе іншыя тыпы гаспадарак менш эфектыўныя і нават антысацыялістычныя.

Але час уносіць свае карэктывы. Мы ўсё больш пераконваемся, што, разбурыўшы прывычнае для селяніна паняцце «маё» і прымусова навязаўшы яму паняцце «наша», была народжана безадказнасць і разлагаючае паняцце «нічыё».

Гэта скажа вам любы селянін, які не страціў цікавасці да зямлі і працы на ёй.

Зададзім сабе пытанне. Ці варта шкадаваць аб страце калектывізму, навязанага зверху? І ці мог ён узнікнуць у калгасах, дзе ў селяніна ёсць адно права — выконваць кіруючыя загады? Можна, вядома, прывесці шэраг прыкладаў моцных калгасаў. Але ці могуць усе дацягнуцца да іх узроўню? Не, вядома.

Безумоўна, моцныя калгасы павінны на даным этапе існаваць і працаваць. А як быць з астатнімі?

Я не буду пералічваць праблемы, якія хвалююць селяніна, яны вядомы ўсім. Давайце спынімся на тым, аб чым марыць селянін і што ён чакае ад беларускага ўрада і парламента.

Найпершая ўмова, каб селяніну не перашкаджалі працаваць на яго ўласнай зямлі. Гэта можа быць фермерская гаспадарка ці малое сельскагаспадарчае прадпрыемства (кааператыў) з новым статусам. Адным словам, былы калгас трансфармаваўся ў малое сельскагаспадарчае прадпрыемства.

Фермер чакае ад дзяржавы (рэспублікі) крэдыт у 100—200 тысяч для ўзвядзення жылога дома, гаспадарчых пабудоў, пакупкі сельскагаспадарчай тэхнікі, інвентару, насення і г. д. Фермер спадзяецца, што ён зможа пакрыць кошт усяго гэтага ў Камерцыйным сялянскім банку Беларусі. Фермеру патрэбна дапамога ў асобе рэспублікі па камплектаванню яго гаспадаркі трактарамі, сеялкамі, касілкамі, мотаблокамі, даільнымі апаратамі, аўтатранспартам і г. д. за кошт крэдытаў.

Так склалася наша эканоміка, што ўрад рэспублікі павінен сам пайсці насустрач у гэтым пытанні сельскаму працаўніку і абвясціць дзяржаўнай справай стварэнне ў Беларусі фермерскіх гаспадарак і малых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў на базе адстаючых і сярэдніх калгасаў і саўгасаў.

Неабходна таксама мець на ўвазе, што селянін у душы не ўспрымае арэнды, бо арэнда— нішто і ніхто. На самай справе, у размовах з сялянамі, якія жылі яшчэ пры панскай Польшчы, высвятляеш, што арандатар—гэта бядняк, які не мае ні свайго двара, ні дома, а зямлі — тым больш. Тады быў пан, а цяпер саўгас або калгас? Дык ці не лепш быць самому «панам» і гаспадаром на зямлі? Арэнда прыжывецца ў прамысловасці, але не ў сельскай гаспадарцы.

Пункт погляду

Неабходна таксама сумленна канстатаваць, што калгасніка, па сутнасці, ператварылі ў наёмнага рабочага, а на нейкім этапе, больш таго, у бяспраўнага батрака. Ці не таму гэтай форме гаспадарання характэрныя нізкая працоўная і тэхналагічная дысцыпліна, безыніцыятыўнасць, раўнадушша да ўсяго, што адбываецца, і г. д. Зжываецца гэта хвароба ў адным выпадку — калі селянін становіцца гаспадаром зямлі, фермы, сельскагаспадарчага прадпрыемства.

Базіравацца такія прадпрыемствы і фермерскія гаспадаркі, у аснове сваёй, будуць на асабістай працы, з прыцягненнем да работы па дагавору рабочых у гарачы час. Адпадзе ў сілу гэтага і масавая «працоўная павіннасць» гарадскога насельніцтва пры ўборцы ўраджаю ў асеннія месяцы.

Работа на зямлі цяжкая і складаная. Фермеру і яго сям'і практычна прыходзіцца працаваць па 12—14 гадзін у суткі. Пры станаўленні гаспадаркі, узвядзенні катэджа, гаспабудоў фермер павінен многае ўмець і ведаць, а галоўнае — любіць і ўмець апрацоўваць зямлю. Такі навык прывіваецца работай на зямлі. Я падводжу да таго, што зямлю для вядзення фермерскай гаспадаркі неабходна даваць толькі людзям кампетэнтным у ёй, а не ўсім жадаючым. Аднаго жадання для работы з зямлёй—мала. Арыентавацца ў гэтым пытанні трэба на моцную сям'ю сельскагаспадарчага спецыяліста шырокага профілю.

Лічу мэтазгодным увядзенне пасады намесніка міністра сельскай гаспадаркі Беларусі і асобнага ўпраўлення, якія вялі б лінію фермерскіх гаспадарак і малых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў рэспублікі, аказвалі дапамогу ў набыцці насеннага, жывёлагадоўчага, племяннога фонду, арганізоўвалі збыт сельскагаспадарчай прадукцыі, вырашчанай фермерамі, насельніцтву рэспублікі.

У. КСЁНЗ,
маёр КДБ.
г. Рыга.

10 тон мяса «з паветра»

Адрасы прадпрымальнасці

На Калінкавіцкім мясакамбінаце прыбаўку да 10 тон мяса ў месяц атрымліваюць, як гаворыцца, «з паветра». Гэта стала магчымым дзякуючы прымяненню новай тэхналогіі замарожвання. Яна распрацавана і ўкаранёна дырэктарам прадпрыемства Антонам Яфімавічам Гарбачом разам з вучонымі Кішынёўскага політэхнічнага інстытута.

Дарэчы, калісьці за праяўленую ініцыятыву Антон Яфімавіч, будучы тады галоўным інжынерам камбіната, ледзь не страціў займаемую пасаду. Сёння ж створаная ім у садружнасці з вучонымі тэхналогія адзначана Залатым медалём ВДНГ СССР, а Калінкавічы сталі пунктам правядзення ўсесаюзнага семінара па абмену вопытам.

Падлічана, што каб усе камбінаты рэспублікі прымянілі гэту тэхналогію, Беларусь мела б дадаткова каля 20 тысяч тон мяса ў год. А гэта ні многа, ні мала—гадавая прадукцыйнасць пяці буйных жывёлагадоўчых комплексаў.

На здымках: расфасаваная такім чынам прадукцыя прадпрыемства карыстаецца добрым попытам. На пярэднім плане — аператар Зінаіда **Куцэнка;** да дзвюх тон малочных сасісак у дзень выпрацоўваюць аператары-наладчыкі Мікалай **Іванчанка** і Сяргей **Нагайцаў.**

Фота С. ХАЛАДЗІЛІНА. (БЕЛТА).

Саюз «ліквідатараў»

У Мінску створаны і пачаў працаваць Беларускі саюз удзельнікаў ліквідацыі вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. Са старшынёй яго савета Г. Грабеннікам гутарыць журналіст В. Зданюк.

— Гары Цярэнцьевіч, вы адзін з ініцыятараў стварэння новага саюза чарнобыльцаў. Скажыце шчыра: верыце ў яго перспектывы? У рэспубліцы ж зарэгістраваны добры дзесятак падобных арганізацый. Ва ўсіх — шырокавяшчальныя праграмы, шчодрыя абяцанні дапамагчы пацярпеўшым ад радыяцыі. Але вось бяда: канкрэтных спраў мала...

— Мяне ваша пытанне не здзівіла. У розных саюзах, асацыяцыях, фондах, аб'яднаннях, звязаных з вынікамі катастрофы ў Чарнобылі, недахвату няма. Модны гэта цяпер занятак — аб'явіць аб стварэнні якоганебудзь фонду, адкрыць рахунак у банку, завесці прэстыжны офіс, сустракацца з іншаземцамі... Некаторыя спрытныя дзеячы, палец аб палец не ўдарыўшы для таго, каб хоць чымнебудзь рэальна дапамагчы чарнобыльцам, зрабілі галавакружную кар'еру. Спекулюючы на чарнобыльскай трагедыі, яны атрымалі салідныя пасады, дэпутацкія мандаты.

А што змянілася за шэсць гадоў? Вельмі мала. На забруджанай тэрыторыі працягваюць жыць дзесяткі тысяч людзей. Дапамогі патрабуюць «ліквідатары»—удзельнікі ліквідацыі вынікаў ядзернай катастрофы.

Вы прасілі расказаць

Наш саюз нарадзіўся не ад добрага жыцця. Людзям, якія пацярпелі ў барацьбе з радыяцыяй, надакучыла чакаць міласці ад саюзных і рэспубліканскіх улад і тых жа фондаў і асацыяцый. Будзем змагацца сваімі сіламі.

— Хто ўваходзіць у ваш саюз?

— Пераважная большасць членаў саюза—ваеннаслужачыя запасу, якія прымалі непасрэдны ўдзел у ліквідацыі вынікаў катастрофы. Такіх многа. Вось вам канкрэтная лічба. У чарнобыльскай зоне працавалі звыш 30 тысяч воінаў Беларускай ваеннай акругі. А колькі было прызваных з запасу! Прычым не толькі з нашай рэспублікі. Некаторыя атрымалі вялікія дозы апраменьвання, хварэюць. Ад іх праблем усюды адмахваюцца...

Цяпер мы збіраем банк даных на ўсіх «ліквідатараў». Хочам склікаць іх пад дах саюза, дапамагчы абараніць сацыяльныя і духоўныя інтарэсы. Работу саюза ўзначальвае савет.

— Саюз «ліквідатараў»—рэспубліканская арганізацыя. Але ж на тэрыторыі Беларусі ў бітве з радыяцыяй удзельнічалі салдаты і афіцэры з усіх канцоў краіны...

— Мы гэта прадугледзелі. Дзверы саюза адчынены ўсім «ліквідатарам» — дзе б яны ні жылі цяпер. Я сам амаль год прабыў у зоне і ведаю, што на вельмі цяжкіх участках працавалі прызыўнікі з Урала, з Сярэдняй Азіі. Гэтыя хлопцы рыдлёўкамі прыбіралі графіт з даху трэцяга энергаблока, валілі «рыжы лес», рабілі дэзактывацыю будынка самой станцыі. Заўсёды гатовы іх прыняць, выслухаць і дапамагчы. Ужо разаслалі свае запрашэнні па ўсіх рэспубліках.

— Што ў бліжэйшых планах арганізацыі?

— Хочам стварыць рэабілітацыйны цэнтр для «ліквідатараў». На багатых спонсараў не вельмі разлічваем. Спадзяёмся самі грошы зарабляць.

— Людзі да вас ужо звяртаюцца?

— Так, нягледзячы на тое, што нашаму саюзу ад роду ўсяго два месяцы. Вось сёння, напрыклад, прыйшло пісьмо. Прыслала яго маладая жанчына, маці дваіх дзяцей. Яе муж, прызваны з запасу для ўдзелу ў ліквідацыі вынікаў катастрофы, загінуў. Яна не ведае, што загінуў муж недарэчна, не ад радыяцыі—з-за ўласнай халатнасці. Між іншым, для яе гэта не мае істотнага значэння. Галоўнае, што яна страціла дарагога чалавека, а дзеці—бацьку... Жанчына скардзіцца, што пенсію ёй дзяржава ўстанавіла мізэрную. На парозе рынак, з маленькімі дзецьмі ёй вельмі цяжка... Аддаў пісьмо юрысту. Няхай разбярэцца. Калі закон парушаны — трэба аднавіць справядлівасць.

Скарачэнне па... званках

Тэлефонны званок у Маларыту на стыку Беларусі, Украіны і Польшчы, прызнаюся, некалькі збянтэжыў. Даўно збіраўся ў госці да дэсантнікаў, марыў расказаць пра іх жыццё-быццё, а тут такі казус — скарачэнне, расфарміраванне падраздзялення. І не калі-небудзь, а літаральна днямі.

У разгубленасці папрасіў прабачэння ў камандзіра за турботы. Але потым, усё добра ўзважыўшы, падумаў, што варта напісаць пра гэта самае скарачэнне, аб тым, як успрынялі такую вестку ў Маларыце, што чакае жыхароў гарнізона ў будучым?

...Адшукаць гарнізон дэсантнікаў аказалася справай няпростай. У Маларыце ж знаходзіцца намінальна толькі жылы гарадок. А воіны жывуць у лесе, больш чым за дзесяць кіламетраў ад горада, і наш «уазік» шмат наездзіў па няпручнай лясной дарозе, перш чым упёрся ў зялёныя вароты з чырвонай зоркай...

На парозе штаба мяне чакалі два моцна збітыя афіцэры ў плямістай дэсантнай форме. Як аказалася, камандзір і зампаліт. Навіна, якую яны мне паведамілі ў чарговы раз, прымусіла здзівіцца: скарачэнне пераносіцца, як мяркуецца, на кастрычнік.

Па сумных тварах афіцэраў можна было здагадацца: змены, што іх чакаюць, — не з прыемных. Чаму? Пра гэта даведаўся ў гутарках з людзьмі.

...Дэсантнікі прыбылі ў Маларыту ў маі мінулага года з Паўднёвай групы войск. Зусім заканамерныя трывогі з выпадку новага месца дыслакацыі, на шчасце, не апраўдаліся.

Гарнізон (заўважу, самы аддалены ў Беларускай ваеннай акрузе) дэсантнікам увогуле спадабаўся: жыллё для сем'яў (хоць і не шыкоўнае) было, казарма для салдат і іншыя атрыбуты ваеннага гарадка — таксама. Немалаважна і тое, што мясцовае насельніцтва да перасяленцаў паставілася па-беларуску ветліва, з разуменнем праблем.

Набалелае

Узважыўшы свае магчымасці, ацаніўшы мяркуемую дапамогу вышэйстаячага штаба і мясцовых улад, камандаванне гарнізона прыйшло да вываду: да вясны наступнага года ні ў жыцці, ні ў баявой вучобе праблем не будзе... Дадало ўпэўненасці ў гэтым і тое, што ў верасні адбыліся першыя на новым месцы скачкі дэсантнікаў.

Наўрад ці хто тады думаў, што яны стануць і апошнімі...

Скарачэнне.. Слова гэта дамоклавым мячом навісла над падраздзяленнем. Ні камандзір, ні зампаліт не змаглі дакладна назваць дату, калі яно ўпершыню прагучала ў гарнізоне. І не дзіўна: афіцыяльнай жа паперы зверху, падпісанай саліднай службовай асобай і змацаванай гербавай пячаткай, ніхто не бачыў. Былі толькі «афіцыяльныя тэлефонныя званкі». Па іх усё і рабілася: здаваліся баявая тэхніка і зброя, пераводзіліся ў іншыя часці салдаты і сяржанты...

Ёсць такі выраз са спартыўнай тэрміналогіі: трымаць сябе ў форме. Ён стасуецца і да ваенных, тым больш—да дэсантнікаў. Без рэгулярнай баявой падрыхтоўкі (а ў дэсантнікаў, хто ведае, яна больш чым інтэнсіўная) «блакітныя берэты» даволі хутка могуць згубіць доўгімі месяцамі набытыя якасці «армейскай эліты». Напярэдадні ж скарачэння падраздзялення баявая вучоба была зведзена да заняткаў палітычнай, страявой і фізічнай падрыхтоўкай разам з вывучэннем статутаў.

Наўрад ці могуць запісаць дэсантнікі сабе ў актыў тое, што з кастрычніка мінулага года па студзень гэтага разгружалі эшалоны ў пагранічных Брэсце і Гродна...

«Блакітныя берэты» як асабістую трагедыю ўспрымаюць вымушаны перавод у другі род войск. Нават трапіўшы ў пяхоту, упарта носяць на пунсовых пятліцах свае «крылатыя парашуты».

Але ў Маларыце людзі, што называецца, «дайшлі да ручкі» ў невядомасці і бяздзеянні. Усе гатовы ўвайсці ў састаў любой, няхай нават пяхотнай часці, у выглядзе, скажам, разведвальнага падраздзялення. Чаканне, туманная перспектыва, становяцца невыноснымі. Бадай, толькі гэтым можна растлумачыць тое, што звальняецца ў запас дэсантнік у росквіце сіл, трыццацідзевяцігадовы маёр Уладзімір Пятрухін. У яго, праўда, дзякуючы льготам (год за паўтара) усё ў парадку ў сэнсе жыццеўладкавання.

А што рабіць астатнім? Большасць жа афіцэраў падраздзялення—моладзь.

Сакратар партыйнай арганізацыі капітан Уладзімір Шынкарук перакананы, што большасць дэсантнікаў—аптымісты па натуры. Вунь нават у партыю ўступаюць, як капітан Файзула Гані-задэ або старшы лейтэнант Сяргей Губанаў (і яшчэ тры заявы ў партбюро ляжаць). З партыі ў гэты цяжкі момант пакуль што не выйшаў ніхто.

Але людзям усё цяжэй растлумачыць, чаму баявое падраздзяленне, укамплектаванае не самым горшым чынам, «вісіць у паветры», чаму ваенная рэформа, якая толькі пачалася, «рэжа па жывому», па лёсах людзей...

Калі па гарнізону папаўзлі першыя чуткі аб скарачэнні, камандаванне падраздзялення загадала: чуткі неадкладна спыніць, пакараць тых, хто іх распаўсюджвае...

Дэсантнікі — людзі дысцыплінаваныя, загады прывучаны выконваць. Але ж трэба і іх зразумець. Чаму наверсе, сказаўшы «а», не спяшаюцца сказаць «б»? Канешне, няма асаблівых праблем выкрасліць са штата нейкае там дэсантнае падраздзяленне. Толькі ж за штатнай адзінкай—жывыя людзі. Яны хочуць ведаць, што чакае іх заўтра. Ці не пара сказаць ім пра гэта сёння?

Святаслаў АСІНОЎСКІ,
ваенны журналіст.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

НАВАСПЕЧАНЫ ФЕРМЕР

ЛІДА. Земельны надзел плошчай 17 гектараў атрымаў жыхар вёскі Гімбуты Уладзімір Борыс. Першаму фермеру раёна пайшлі насустрач эксперыментальная база «Ніва» і сельскі Савет, а райвыканком па іх прадстаўленню прыняў станоўчае рашэнне.

Уладзімір — патомны селянін. Шмат гадоў працаваў у мясцовым дзяржгасе. Зараз набыў каня, мае 6 кароў, іншую жыўнасць. У мінулым годзе У. Борыс прадаў дзяржаве звыш 10 тон малака. Пакуль што наваспечаны фермер думае абысціся без трактара, але, як сам кажа, далей будзе відаць.

ЗНАХОДЗІЦЬ ТОЙ, ХТО ШУКАЕ

ДЗЯТЛАВА. (Л. Вергілевіч). У калгаса «Расія» рэпутацыя эканамічна моцнай гаспадаркі, дзе станоўча вырашаюць амаль усе пытанні. А пытанняў гэтых, праблем у апошні час усё больш. А тут яшчэ і вынікі Чарнобыля даюць аб сабе знаць. Вось і задумаліся ў гаспадарцы над тым, як ахаваць ад радыяцыі людзей, і ў першую чаргу — самых юных жыхароў наваколных вёсак.

Добрую ініцыятыву праявіў у гэтым плане старшыня праўлення калгаса П. Свіб. Пабываўшы ў мінулым годзе ў Крыме, ён устанавіў там кантакт з кіраўніком аднаго з піянерскіх лагераў. І неўзабаве група з 15 дзяцей, якія пражываюць на тэрыторыі гаспадаркі, адправілася на адпачынак да мора.

Дагавор на такое супрацоўніцтва заключаны на працяглы час. Магчымасць накіраваць на адпачынак да паўднёвага мора сваіх дзяцей маюць дзякуючы ініцыятыве П. Свіба і ўсе астатнія гаспадаркі раёна. Кожны месяц туды выязджае новая група школьнікаў. Летам — на 15, а ўвесь астатні час — на 30 дзён.

АМАЛЬ ПА РЭПІНУ

ПІНСК. (С. Шапіра). Памятаеце карціну І. Рэпіна «Іван Грозны і сын яго Іван»? Рэдкае па эмоцыі і сіле палатно. Здавалася б, сюжэт унікальны і настолькі ненатуральны, што паўтарыцца ён можа толькі ў жахлівым сне.

Аднак жыццё ўсё сюрпрызы. Жыхар вёскі Чарнова Аляксей Васкалей у п'яным чадзе ўдарам нажа ў сэрца забіў свайго 30-гадовага сына Уладзіміра.

А. Васкалей і раней быў схільны да хуліганства, за што ў свой час і адсядзеў, аднак на шлях выпраўлення не стаў. Выпіўкі суправаджаліся збіваннем жонкі. Сын, як мог, абараняў маці. Вось і ў той трагічны дзень ён заступіўся за яе. У адказ — удар нажом. Суд — наперадзе.

ДАБРАБЫТ НЕ Ў ЗАБАСТОЎКАХ

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). Не паддаюцца модзе мітынгаваць і баставаць працаўнікі лакаматыўнага дэпо. У гэтым яны бачаць арытмію вытворчасці, разбурэнне эканамічных сувязей, пагаршэнне дабрабыту людзей. Таму і шчыруюць на сваіх рабочых месцах.

За чатыры месяцы яны правялі 4.908 цяжкавагавых саставаў, звыш задання перавезлі ў іх 3,8 мільёна тон народнагаспадарчых грузаў. План па прыбытках перавыканана на 20 працэнтаў, што дазволіла адпаведна павялічыць зарплату. А калі ўлічыць выдзяленне пэўнай сумы грошай на харчаванне ў сталовай, дык атрымліваецца, што заробак працаўнікоў узрос напалавіну. Вось яны і справядліва лічаць, што за бастоўкамі чалавек сыты не будзе.

ЛЯГЧЭЙ УКРАСЦІ, ЧЫМ КУПІЦЬ

МАГІЛЁЎ. (А. Санчук). Чатыры пары абутку зніклі з калідора ў кватэры магілёўчанкі Д. Федаравай. Зладзей узламаў дзверы. А ў кватэру Л. Ходас залезлі праз балкон. Тут таксама пажывіліся абуткам, а яшчэ джынсамі.

Кожныя суткі на Магілёўшчыне рэгіструецца не менш дзесяці крадзяжоў асабістай маёмасці, амаль палавіна з іх — кватэрныя. Асабліва пачасціліся такія злачынствы пасля рэформы рознічных цэн. Украсці становіцца лягчэй, чым купіць.

ЁСЦЬ ГРОШЫ—БУДЗЕ АДПАЧЫНАК

ЖЛОБІН. На апошнім пасяджэнні гарвыканкома было прынята рашэнне, якое даўно з нецярпеннем чакалі ў гарадскім аддзеле народнай адукацыі.

З фондаў гарадскога бюджэту выдзелена 62 тысячы рублёў на арганізацыю і правядзенне летняга адпачынку школьнікаў горада. За гэтыя сродкі плануецца ў час летніх канікулаў адпачыць у загарадных лагерах і чыстых рэгіёнах нашай краіны (Цвярская вобласць і Краснадарскі край) звыш 1.200 школьнікаў.

МАЛАЛЕТНІ РАБАЎНІК

Следчым аддзяленнем Партызанскага РАУС узбуджана крымінальная справа ў адносінах да Валерыя Л., вучня 7 класа школы-інтэрната № 4. Ён абвінавачваецца ў тым, што, пагражаючы насіллем, адняў наручны гадзіннік у 12-гадовага Дзяніса М. Грабежніку 15 з палавінай гадоў. Яго бацькі пазбаўлены бацькоўскіх правоў.

ПА ЧАРАЧЦЫ, ДЫ ПА МАЛЕНЬКАЙ...

ГРОДНА. Пасля не вельмі доўгай сутычкі з п'янствам, якая скончылася адступленнем, у горадзе зноў адчыніла свае дзверы... «Чарачная».

Інтэр'ер гэтага пітнога куточка мала нагадвае былую піўнушку. Ды і кантынгент наведвальнікаў не той. Нарміраваны водпуск моцных спіртных напіткаў — 100 г. у комплексе з бутэрбродам — не надта вабіць аматараў «маштабных» застолляў. Ходзяць сюды ў асноўным прыезджыя і прыхільнікі так званага «культурнага піцця». Звяртацца да паслуг «Чарачнай» іх прымушае талонная сістэма і перабоі ў продажы алкагольных напіткаў у магазінах.

ТАТА, НЕ ЗАБІВАЙ МЯНЕ!

• 6 мая ў 15 гадзін, 28-гадовы Ш., які не працуе са снежня 1990 г., пасля сваркі з жонкай (яна затым пайшла на работу), нанёс пранікаючае нажавое раненне ў грудзі сваёй дачцэ Ані, 1989 г. н. Пасля гэтага спрабаваў скончыць жыццё самагубствам, аднак быў вынуты з пятлі прыбыўшым па выкліку нарадам міліцыі. Дзіця і сам Ш. змешчаны ў рэанімацыйнае аддзяленне. Як стала вядома 7 мая, дзяўчынка па-ранейшаму знаходзіцца ў цяжкім стане, жыццю ж Ш. небяспека не пагражае. Пачата расследаванне пракуратурай Кастрычніцкага раёна г. Мінска.

Выпуск падрыхтавалі У. ГОЙТАН, І. КАРНЕЙ, А. СЛАНЕЎСКІ, С. СУЛКОЎСКІ, А. КОКТЫШ.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

«Я—аптыміст...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Чалавеку, які не разумее мяне душою, напэўна, растлумачыць будзе цяжка. Хачу адчуваць сябе гаспадаром. Хачу, каб дзеці мае паважалі і ганарыліся бацькам. Каб засталіся нашчадкамі на маёй зямлі. А дзеля гэтага не шкада і самога жыцця. Які бацька не аддасць яго за сваё дзіця? Я вазьму на сябе большасць цяжкасцей — сынам лягчэй будзе.

Сыноў у Аляксандра і Вольгі Казлоўскіх трое, дачка адна (чакаецца ў хуткім часе яшчэ памочніца маме). Сям'я верыць, што мары здзейсняцца. «Пачатковы капітал» ёсць: надзея на разуменне, вера ў свае працавітыя рукі і любоў да зямлі, да роднай вёскі, трактар МТЗ-80 і сякія-такія прылады. Але самае галоўнае, каб у прадпрымальнасць Аляксандра паверылі тыя, ад каго будзе залежаць далейшы лёс будучага фермера. Думаю, першы крок на шляху Казлоўскага не будзе, бо працуюць у Браслаўскім раёне разумныя, прагрэсіўныя кіраўнікі, якія і падкажуць, і дапамогуць. Аляксандр упэўнены ў гэтым, заява напісана...

Вось з такім гаспадаром у вёсцы Белабокі давялося пазнаёміцца. Ён яшчэ не зусім фермер, але я перакананы—стане ім хутка. І прыгадаліся мне словы з выступлення на сесіі Вярхоўнага Савета БССР старшыні Камісіі па аграрных пытаннях, прадуктах харчавання і сацыяльнаму развіццю вёскі У. Гаркуна:

— Не трэба быць нам, паважаныя таварышы, наіўнымі, што з віламі і рыдлёўкамі, у гумовых ботах фермер у адзін момант зменіць становішча спраў у вёсцы...

Так, сапраўды, фермер наш сёння толькі з віламі ў руках. І пакуль дзяржава не дапамажа (ці не пажадае?) забраць у сялянскі злачансці серп і перадаваць яго ў сучасны камбайн, будзем мы з вамі ў «гумовых ботах». А каб у фермера была магчымасць накарміць народ, яму трэба стварыць умовы, хоць бы роўныя з калгасамі. А зараз вось што: каб набыць трактар, калгас павінен заплаціць прыкладна 6 тысяч, фермер—больш дзесяці.

Вы скажаце: ну дык калгас на дзяржаву працуе! Дазвольце пярэчанне: а куды дзецца прадукцыя, выпушчаная фермерамі? Ці не на дзяржаву працуе фермер?

Вярталася з камандзіроўкі ў Браслаў з думкай, як бы расказаць пра Аляксандра Казлоўскага так, каб у тых, хто сумняваецца, зніклі сумненні, каб прыйшлі да іх мужнасць і настойлівасць. Каб кожны селянін падумаў пра свой лёс. Не ведаю, атрымалася што ці не. Ды і сутнасць, напэўна, не ў тым, каб даць рэкламу Казлоўскаму і такім, як ён, ці пераканаць кожнага, маўляў, ты вось павінен стаць... Галоўнае, каб ліквідаваць умовы, якія вымушаюць сённяшняе сялянства змагацца з млынамі.

У нашай зямлі ўсё ж ёсць будучыня. І усім не разгуляцца беларускі мужык. Яму толькі крышачку трэба дапамагчы, стварыць мінімальныя ўмовы, даць гарантыі на будучыню. І ўпэўнена, жадаючых працаваць на ўласнай зямлі з'явіцца нямала. Яны ўжо ёсць і будуць. А ва ўсіх астатніх будзе магчымасць у сваёй мове больш упэўнена... Бачу—дабрабыт, заможнасць.

Г. ПРЫГАРА,
студэнтка БДУ імя У. І. Леніна.

«Зоркі» з будучыні

Гэтай падзеі чакалі дзесяцігоддзямі. Прынамсі, музычная грамадскасць рэспублікі. І вось І Беларускі фестываль—конкурс маладых выканаўцаў эстраднай песні, ініцыятарамі і арганізатарамі якога сталі Дзяржтэлерадыё БССР і агенцтва «Інтэрпрэс», закончыўся. Якім жа ён быў, чым запомніўся?

Легчы спаць, а раніцай раптам прачнуцца славутымі... Хто не марыў пра гэта ў юныя гады? Аднак пачынаючыя спевакі, якія працуюць у «лёгкім жанры», доўгія гады былі прадастаўлены самі сабе, больш спадзеючыся на фартуну і сляпы выпадак, чым на ведамствы ад культуры. І вось—здзейснілася! У адзін цудоўны дзень у адказ на кінуты ў эфір кліч Дзяржтэлерадыё падверглася «асадзе» хлапчукоў і дзяўчынак з гітарамі, магнітафонамі і нотамі. Папярэдняе праслухоўванне прайшло больш чатырохсот маладых выканаўцаў. У Мінску на сцэну тэатра музычнай камедыі, дзе праходзіў конкурс, выйшлі, натуральна, не ўсе. Спаборнічалі на роўных — равеснікі з равеснікамі, прафесіяналы з прафесіяналамі.

— Першы блін, відаць, не аказаўся камяком,—гаворыць галоўны рэдактар галоўнай рэдакцыі музычных праграм Беларускага радыё Бахціяр Бахціяраў, які ўзначальваў журы. — Я не перабольшу, калі скажу, што на нашых вачах адбывалася нараджэнне новых «зорак» і, зусім верагодна, будучых «шлягераў»—на конкурсе адбылося 78 песенных прэм'ер. Акрамя таго, самадзейныя спевакі ўпершыню мелі магчымасць выступаць у суправаджэнні аднаго з лепшых калектываў рэспублікі — Дзяржаўнага канцэртнага аркестра Беларусі пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга. Аднак дадзены конкурс — не толькі канстатацыя той сітуацыі, якая ўзнікла на беларускай эстрадзе сёння, але і погляд у яе будучыню. Прычым погляд добры, радасны, аптымістычны. У Беларусі, якая заўсёды лічылася пяючай зямлёй, ёсць сотні таленавітых юнакоў і дзяўчат, якія хочуць спяваць і будуць спяваць. Галоўнае не забываць, што эстрада XXI стагоддзя нараджаецца сёння.

І гэта сапраўды так. Уладальніку дыплома першай ступені магіляўчаніну Віктару Бардунову — усяго 13 гадоў. Столькі ж Тані Воранавай, якая заняла другое месца. Яна з Віцебска. На трэцяй ступеньцы—шаснаццацігадовы мінчанін Дзіма Даўгалёў. У ліку пераможцаў другой узроставай групы — Андрэй Хлястоў (Мінск), Алена Лукашэнка (Пінск), Юрый Мудрык (Іўе) і Наталля Пятрова (Віцебск). У прафесіяналаў у лідэры выйшлі Іна Афанасьева, Уладзімір Кудрын, Сяргей Герасімаў і Дзмітрый Смольскі. Дарэчы, па ўмовах конкурсу пераможцы маюць права на здымкі бясплатнага відэакліпа. Ім таксама прадастаўлена магчымасць заключыць кантракт з галоўнай рэдакцыяй музычных праграм Беларускага тэлебачання. Таму ёсць надзея, што наваспечаныя «зоркі» не згубяцца на эстрадным небасхіле хоць бы гэтага стагоддзя. Тым больш, як сказаў паэт, калі зоркі запальваюць, значыць, гэта некаму патрэбна...

Застаецца дадаць, штоператварыць конкурс у яркае і прыгожае шоу наўрад ці ўдалося б без шчодрай рукі не вельмі блізкіх мастацтву спонсараў—Наваполацкага завода БВК і Мазырскага завода карамавых дражджэй. Што ж, яны таксама думаюць аб сваім будучым.

В. КУКЛОЎ,
кар. БЕЛТА.

Барыс Уладзіміравіч УЛАДАМІРСКІ

Беларускае тэатральнае мастацтва панесла цяжкую страту — на 69 годзе жыцця памёр выдатны майстар беларускай сцэны, заслужаны артыст Беларускай ССР Барыс Уладзіміравіч Уладамірскі.

Нарадзіўся Барыс Уладзіміравіч Уладамірскі 2 сакавіка 1923 года ў Бабруйску. У 1939 годзе прыйшоў працаваць у тэатр імя Янкі Купалы, з якім назаўсёды звязаў жыццё. За час творчай дзейнасці на купалаўскай сцэне Барыс Уладзіміравіч Уладамірскі стварыў шмат выдатных сцэнічных вобразаў. Яго артыстычнай творчасці былі ўласцівыя драматычны тэмперамент, эмацыянальнасць, яркая характарнасць, псіхалагізм, майстэрства пераўвасаблення, сакавітасць фарбаў, сатырычная завостранасць, часам набліжаная да гратэску. Найбольш ярка талент Барыса Уладзіміравіча Уладамірскага праявіўся ў спектаклях: «Салавей», З. Бядулі, «Канстанцін Заслонаў» А. Маўзона, «Людзі на балоце» па раману І. Мележа, «Паўлінка» Я. Купалы, «На ўсякага мудраца хапае прастаты» А. Астроўскага, «Дзядзька Ваня» А. Чэхава, «Рамэо і Джульета» У. Шэкспіра, «У мяцеліцу» Л. Ляонава, «Характары» В. Шукшына, «Дзеці сонца» М. Горкага і іншых.

Плённа працаваў Б. У. Уладамірскі на радыё і тэлебачанні, у беларускім кінематографе, дзе стварыў шэраг запамінальных вобразаў.

Урад высока ацаніў дзейнасць Б. У. Уладамірскага. Яму прысвоена ганаровае званне заслужанага артыста Беларускай ССР, ён адзначаны ўзнагародамі.

Чалавек вялікай душэўнай энергіі, прынцыповы да сябе і да іншых, Барыс Уладзіміравіч Уладамірскі ўсё сваё жыццё аддаў беларускаму тэатральнаму мастацтву, служэнню сваёй Бацькаўшчыне.

Вобраз выдатнага акцёра, чалавека вялікай душы і сэрца назаўсёды застанецца ў нашай памяці.

А. У. Русецкі, Н. М. Мазай, М. М. Яроменка, Я. К. Вайтовіч, В. У. Мулярчык, І. І. Вашкевіч, Г. К. Макарава, С. М. Станюта, З. Ф. Стома, В. П. Тарасаў, Г. А. Арлова, Г. С. Аўсяннікаў, З. І. Браварская, Г. М. Гарбук, Л. М. Давідовіч, П. П. Дубашынскі, М. Г. Захарэвіч, А. Л. Мілаванаў, Г. С. Талкачова, В. М. Раеўскі, Б. Ф. Герлаван.

Пласнеты: ЛЮДЗІ І ПАДЗЕІ

ПРАЗВАНІЛА ТРЭЦЬ МАШЫНЫ...

ВІНДХУК. На занясенне ў «Кнігу рэкордаў Гінеса» магла б прэтэндаваць адна з супрацоўніц штотыднёвіка «Намібія нахрыхтэн»: мяркуючы па рахунку на аплату, ёй удалося няспынна прагаварыць з некім з віндхукскіх сяброў... 185 дзён і 14 гадзін.

А ЯШЭ БЫЎ ВЫПАДАК...

ІТАЛІЯ. Сапраўды, адданасць сабак не ведае межаў. Гэты выпадак адбыўся ў правінцыі Салерна. 11-гадовы Альфрэда Іаноне гуляў з дзецьмі на будоўлі. І раптам пачаў падаць з трэцяга паверха недабудаванага дома. Яго сябар — сабака Стэла, улучыўшы момант, падставіла сваё цела пад хлопчыка, змякчыўшы тым самым яго удар аб зямлю. У тую ж секунду кемлівы сабака «засек» цяжкую бэльку, што падала ўслед за Альфрэда. Давялося і гэты ўдар прыняць на сябе...

На здымку: на шчасце, ні хлопчык, ні сабака не пацярпелі.

У АБ'ЕКТЫВЕ — КАРАЛЕЎСТВА ЛЕСОТА

Лесота—адзіная краіна «чорнага» кантынента, усё насельніцтва якой жыве ў каменных хацінах. Камень у гэтай бязлеснай горнай краіне — асноўны будаўнічы матэрыял, які тут практычна нічога не каштуе, асабліва калі самому ўмець абчэсваць глыбы, што скочваюцца са схілаў. Значна даражэй абыходзіцца... саламяны дах. Для яго збудавання трэба выкарыстаць трыснёг, які расце ўздоўж рэк і, які нарыхтоўваюць на продаж прадпрымальныя гандляры. «Чым большы дах, тым багацейшы гаспадар» — адна з прымавак народа басута. «Для бедняка заўсёды камення хопіць» — гаворыцца ў іншай.

На здымку: у такіх каменных хацінах жыве насельніцтва Лесота.

НАВОШТА НАМ МІЛЬЯРД

ЛІМА. «Каб у вас нечакана з'явіўся мільярд?» — прыкладна з такім пытаннем звярнулася да жыхароў перуанскай сталіцы адна з мясцовых даследчых арганізацый, якая спецыялізуецца на апытаннях грамадскай думкі. Праўда, мільярд перуанскіх інці па цяперашняму курсу адпавядае прыкладна паўтары тысячы амерыканскіх долараў.

Як высветлілася, 31 працэнт апытаных купілі б на ўсю суму прадукты харчавання, 22 працэнты — паклалі на банкаўскі рахунак, 17 працэнтаў рэспандэнтаў палічылі больш надзейным памяняць мільярд інці, які «зваліўся з неба», на амерыканскія долары. Такая ж колькасць удзельнікаў апытання заявілі пра свой намер набыць на гэтыя грошы электрабытавую тэхніку.

А 13 працэнтаў перуанцаў так і не знайшлі прымянення такому багаццю. З заметкі лімскай газеты «Хесціён», апублікаваўшай вынікі апытання, незразумела, хто ж гэтыя людзі: песімісты, якія палічылі за лепшае не вярэдзіць сабе душу нязбыўнай марай, ці рэалісты, якія вырашылі, што ва ўмовах найвышэйшага ўзроўню цэн у Перу з такой сціплай сумай усё роўна далёка да шчасця.

Рабіце пярсцёнкі з пятакоў...

Рэпліка

Днямі я вельмі парадаваўся, што паспяшаўся нарадзіцца і рана ажаніўся. Прычына для радасці, думаю, важкая: зусім выпадкова даведаўся аб новых цэнах на золата. Даведаўся і перажыў кароткачасовы шок. Ён, праўда, хутка прайшоў, таму што купляць залатыя пярсцёнкі мне ў бліжэйшы час не выпадае. Але жыццё ўсё ж працягваецца, дзеці вырастаюць у юнакоў і дзяўчат, якія па традыцыі жадаюць звязаць свой лёс, стаць мужам і жонкай. Па той жа традыцыі патрабуецца матэрыяльнае пацвярджэнне сур'ёзнасці намераў—заручальныя пярсцёнкі з жоўценькага металу.

А вось з імі стала складана. Не-не, ляжаць, нават выбар ёсць. Засмучаюць цэны. Менш 700 рублёў за пярсцёнак плаціць не прыйдзецца. Калі вы сноб і жадаеце мець пярсцёнак большай вагі, то рыхтуйце 800 — 900 рублёў. За залаты ланцужок трэба адваліць ад 1.300 да 1.400 рублёў—цана тыповага касетніка вытворчасці Ганконга ці Сінгапура. Такія справы.

Цяпер зоймемся падлікамі. Будучай савецкай сям'і толькі за пярсцёнкі трэба аддаць мінімум 1.500 рублёў. Далей — шлюбнае адзенне: касцюм, туфлі і г. д. Для жаніха—дзесьці 600—650 рублёў, амаль тое самае для нявесты—400—500. У вас з'явілася жаданне, так сказаць, пусціць пыл у вочы, адгуляць вяселле з размахам—у рэстаране ці кафэ. Жаданне зразумелае. Але такое вяселле каштуе зараз мінімум 5 тысяч рублёў. Гэта толькі за стол, за арэнду памяшкання, набор спіртнога і музыку. А трэба яшчэ аплаціць таксі.

Падсумуем і атрымаем прыблізна 7.500—8.000 рублёў. Натуральна, такіх грошай у 20-гадовых маладых людзей няма. Таты і мамы дастаюць «панчохі»...

Можна, вядома, па прыкладу бабуль і дзядуль рабіць пярсцёнкі з медных пятакоў і абыходзіцца «сельгаснапіткам» і вінегрэтам у якасці закускі. Аднак, не дазваляе гордасць. І маладая сям'я вымушана пачынаць практычна з нуля, бо падораныя гасцямі на вяселле грошы наўрад ці акупяць затраты на яго арганізацыю. А наперадзе пакупка мэблі, бытавой тэхнікі, адзення (ужо не шлюбнага, у тым ліку і для будучага немаўляці). Не ведаю, як хто, а я добра падумаў бы — ці не лепш застацца старым халасцяком? Бо скапіць патрэбную суму (пры бацьках на пенсіі) можна гадоў за 10 — 15, не менш. А за гэты час мара аб сваім кутку і дзецях, прабачце, пакрыецца плесняй і ціха загадае доўга жыць...

У адным з раёнаў Мінска колькасць разводаў перавысіла колькасць шлюбаў. Думаю, прычына не толькі ў паводзінах мужа ці жонкі. Паводзіны — гэта толькі вынік, а прычына ў тым, што, працуючы ўдваіх, муж і жонка не заўсёды могуць «выцягнуць» ад зарплаты да зарплаты. Мужчына ж традыцыйна лічыцца здабытчыкам. А здабытчык не можа здабыць столькі, колькі неабходна. І — вернемся да нашых бараноў—ён не можа заплаціць за залаты пярсцёнак 700—900 рублёў. Няхай ён ужо даўно жанаты, у яго ёсць усё — заплаціць усё роўна не можа.

Кажуць, што тавар каштуе столькі, колькі за яго плацяць. Золата гэта не датычыцца (маю на ўвазе шырокія пакупніцкія масы). Таму пытанне: на каго арыентаваліся тыя, хто вызначаў цану на залатыя вырабы? Ва ўсякім разе, не рабочага, селяніна, інтэлігента—самыя масавыя плыні грамадства. Адсюль вывад: цана на золата нічым не абгрунтавана. Такое золата бяруць не вельмі жвава — адпаведна, дзяржава прыбыткаў мае не столькі, на колькі разлічвала. Дык каму ад гэтага добра?

С. ШАЎЦОЎ.

«Злыя» дні славянскага календара

Апошнім часам па радыё і ў перыядычным друку паведамляюцца неспрыяльныя дні кожнага месяца. Звычайна іх звязваюць з магнітнымі бурамі на Сонцы. Неспрыяльныя дні, як і спрыяльныя, таксама ўказваюцца ў астралагічных рэкамендацыях, публікуемых у савецкай перыёдыцы.

Мала хто ведае, што такая інфармацыя ў славян налічвае сотні гадоў. Упершыню яна сустракаецца ў якасці каляндарных прыпісак XII—XIII ст. ст. у глагалічным Асеманіевым евангеллі XI ст. (назву сваю яно атрымала па імені бібліятэкара Ватыкана Іосіфа Асемані, які ў 1736 г. купіў яго ў адным іерусалімскім грэка-славянскім манастыры). У 1867 г. славуты рускі славіст акадэмік І. І. Сразнеўскі перавёў гэтыя даты «злых» дзён на стары стыль (юліянскі): 2, 21 верасня; 8, 20 кастрычніка, 8, 21 лістапада; 2, 21 снежня; 2, 26 студзеня; 6, 24 лютага, 3, 26 сакавіка; 3, 20 красавіка; 7, 21 мая; 7, 20 чэрвеня; 5, 20 ліпеня; 5, 28 жніўня. Для сакавіка і красавіка ў Асеманіевым евангеллі даныя аб «злых» днях адсутнічаюць, таму яны ўказаны ў дужках. Іх значэнні І. І. Сразнеўскі рэканструяваў па крыніцы, дакладнай назвы якой не прывёў. Можна здагадацца, што для гэтага ён выкарыстаў тэксты «чарадзейных», варажбіцкіх кніг тыпу «Громніка» і «Калядніка», бо ўпамянуў аб іх як аб творах, у якіх «пазначаны, апрача таго, злыя дні ў кожным месяцы».

Пасля І. І. Сразнеўскага цікавасць да «злых» дзён набыла спецыфічную накіраванасць. Вучоныя задаваліся пытаннем і не маглі на яго даць адказ: чаму ў адной з найбольш шануемых хрысціянамі свяшчэнных кніг—Евангеллі—даваліся звесткі яўна ерэтычнага характару, якія не стасуюцца з рэкамендацыямі царквы аб іх няправеднасці? У гэтай сувязі другі славуты славіст акадэмік М. Н. Спяранскі напісаў спецыяльнае даследаванне аб «злых» днях у Асеманіевым евангеллі, якое было апублікавана ў 1932 годзе ў Балгарыі.

М. Н. Спяранскі прыйшоў да вываду, што традыцыя ўстанаўлення неспрыяльных для чалавека, гэта значыць «злых» дзён узыходзіць да часоў антычнасці або да яшчэ больш старажытных. Звычайна для кожнага месяца разлічвалася 2 — 3 або больш дзён, у якія не рэкамендавалася распачынаць сур'ёзных спраў, а раілася быць павышана асцярожнымі. Устанаўліваліся «злыя» дні нейкім чароўным спосабам — шляхам варажбы, магічных ці астралагічных правіл. Уключэнне ў XII—XIII ст. ст. у Асеманіева евангелле адпаведных звестак, па М. Н. Спяранскаму, не супярэчыла духу таго часу. Звесткі аб варажбе здаваліся карыснымі, а не небяспечнымі, як гэта стала лічыцца пазней. Таму ў XII—XIII ст. ст. у Евангелле былі ўнесены даныя пра «злыя» дні, якія, як можна меркаваць, у той час асабліва не супярэчылі ўяўленням царкоўных служкаў, падзяляўшых веру простага народа ў патаемнае.

Аднак гэта быў эпізод, таму што больш ніколі звесткі пра «злыя» дні не ўключаліся ў кананічныя кнігі славян. Такія даныя выкладаліся ў асобых чарадзейных кнігах, дзве з якіх упаміналіся вышэй. Кнігі гэтыя заносіліся ў асобыя спісы забароненых твораў, што асуджаліся царквой. Хоць за чытанне і нават простае захоўванне «такіх» кніг прадугледжвалася суровае пакаранне, аж да арышту і адлучэння ад царквы, насельніцтва мела да іх вялікую цягу. Пра гэта сведчыць значная колькасць забароненых кніг, што захаваліся ў спісах да XVII—XVIII ст. ст. Нярэдка чытачы не падазравалі аб процінаркоўным характары такой літаратуры, бо змест чарадзейных тэкстаў устаўляўся ў рэлігійны кантэкст. Напрыклад, пісалася, што тыя ці іншыя рэкамендацыі, па сутнасці чарнакніжныя, быццам бы завешчаны Богам. Просты чалавек, недасведчаны ў царкоўнай літаратуры і рэлігійнай палітыцы, прымаў іх у якасці праведных. На самай справе яны былі «крамольнымі».

Цікавы тэкст «крамольнага» зместу, устаўлены ў богашануемую канву, сустракаецца ў спісе XVIII ст. старажытнарускай кнігі «Кветнік». Тут даецца грунтоўнае растлумачэнне згубнасці «злых» дзён: «Сказание, како прояви бог детем израилтеским, соблюдая их от всякого зла. Поведа им, яко (что) во всяком месяце по 2 дни злых, в них же не сеяти, ни садити, ни пахати пашни, ни в новой дом входити, ни свадба играти, ни куплю деяти, ни кровь пущати. Аще кто в оныя дни разболитца, то не встанет, а хотя и встанет, то нездоров будет. Аще младенец в такой день родится, не будет жив, а хотя и будет жив, не избыть ему злые своя фортуны. Аще купец в куплю поидет, то не фортуна его, понеже смерть или потоп или разбойницы похитят имение его. Аще человек станет свадбу играть, то не обрадуетца. Аще будет нов дом строити, не пробыть ему без напости. Аще кто станет порйтиша кроити, не износити ему, а хотя и износит, но в беде и в печали и в великой напасти. Аще кто начнет сеяти или садити, не взойдет, а хотя и взойдет, невысоко и неизмолотисто. А тако повеле Господь бог блюстися им тех злых дней».

Сяргей Прытыцкі

Урыўкі з дакументальнай аповесці

(Заканчэнне. Пачатак у № 88).

На адно з такіх заданняў Таццяна Гаварэнь накіравалася з групай разведчыкаў у канцы кастрычніка 1942 года. Разведчыкам трэба было ў тыле ворага сабраць патрэбныя звесткі для камандавання Чырвонай Арміі, пабываць у партызанскіх атрадах, устанавіць сувязі з камсамольскімі арганізацыямі...

Разглядаючы дакументы і фатаграфіі тых гадоў, Таццяна Іванаўна дадае:

— Нашай групе ўдалося дайсці да партызанскіх злучэнняў Шмырова, Пруднікава і з іх дапамогай перадаць камандаванню шмат каштоўных звестак. Назад мы вярталіся ўжо ў красавіку 1943 года. Гэты пераход таксама запатрабаваў нямала сіл і душэўнага напружання. Былі баі, страты...

Ад сябе скажу, што будучы партызанам брыгады спецыяльнага назначэння «Няўлоўныя», якой камандаваў Герой Савецкага Саюза Міхаіл Сідаравіч Пруднікаў, я стаў сведкай сустрэчы групы разведчыкаў, што прыйшла з «Вялікай зямлі», сярод якіх у форме радавога была і сімпатычная жыццярадасная дзяўчына. Зразумела, мы тады не ведалі прозвішчаў і імёнаў тых людзей, але калі Прытыцкая паказала мне сваю фатаграфію ў салдацкай форме, я адразу пазнаў тую юную разведчыцу, якая халоднай зімой сорак трэцяга года прынесла нам, партызанам спецбрыгады «Няўлоўныя», столькі радасці.

— Дык гэта былі вы? — спытаў здзіўлена.

— Значыць, я,—сціпла ўсміхнулася Таццяна Іванаўна.— Давялося паваляваць, хапіць гора.

Я глядзеў на даўнюю фатаграфію, успамінаючы пяшчотны дзявочы твар каля начнога партызанскага вогнішча, калі яна, Таня Гаварэнь, напявала душэўную песню пра каханне. Яшчэ з глыбокага варожага тылу яна пасылала на «Вялікую зямлю» радыёшыфроўкі, звесткі праз іншых сувязных.

Цэнтральны Камітэт камсамола высока ацаніў работу Таццяны Гаварэнь у тыле ворага. А асабліва — другі сакратар ЦК камсамола. «Здала сур'ёзны экзамен. Такую смелую дзяўчыну добра мець жонкай. Яна ў крыўду не дасць ніколі», — жартаваў Сяргей Осіпавіч.

Маладых людзей цягнула адзін да аднаго. Хутка настаў час, што яны з цяжкасцю пераносілі разлуку. А калі пажаніліся, Таццяна паўтарала: «Каханне мацнейшае за вайну». Сяргей Осіпавіч у знак згоды моўчкі ўсміхаўся.

У той час Прытыцкі кіраваў камсамольскім аддзяленнем спецшколы пры ЦК партыі, дзе рыхтаваліся кіраўнікі камсамольскіх арганізацый для работы ў падполлі.

Толькі з мая 1942-га па ліпень 1943 года на камсамольскім аддзяленні спецшколы прайшлі падрыхтоўку дзвесце пяць юнакоў і дзяўчат, сто семдзесят пяць з якіх былі накіраваны ў тыл ворага.

Працуючы ў ЦК ЛКСМБ, Прытыцкі нямала зрабіў для прыцягнення моладзі на ўсенародную барацьбу, выгнання фашыстаў з роднай зямлі. Ён нярэдка выступаў з дакладамі, артыкуламі ў газетах, праводзіў сходы і мітынгі. Мітынг у Маскве ў канцы красавіка сорак другога з яго ўдзелам трансліраваўся на ўсю краіну.

У партызанскіх брыгадах і атрадах ствараліся спецыяльныя камсамольска-маладзёжныя дыверсійныя «паляўнічыя» групы. Фарміраваліся яны, як правіла, з самых смелых хлопцаў-добраахвотнікаў.

Сяргей Прытыцкі адразу ж узяў пад кантроль дзейнасць гэтых груп. Па яго ініцыятыве ўсе падрыўнікі-камсамольцы прайшлі курс навучання па валоданню навейшай зброяй, якая паступіла да партызан, — мінамі, бясшумнай стралковай зброяй. Але перш чым вучыць іншых, Прытыцкі сам вывучыў зброю. Многія здзіўляліся, калі ён знаходзіць час для заняткаў.

— Няма нічога больш простага, — жартаваў Прытыцкі. — Трэба толькі некалькі недаспаць.

У сакавіку 1943 года Сяргей Осіпавіч накіроўваецца ў Польскі штаб партызанскага руху. Спачатку ён працуе намеснікам, а затым — начальнікам штаба польскіх партызан. Штаб быў створаны на тэрыторыі Савецкага Саюза ў Роўна. У яго састаў уваходзілі спецыяльны батальён, радыёаддзел, база забеспячэння і аўтатранспарту, школа тэлеграфістаў. Увесь асабовы састаў, які складаўся з палякаў і савецкіх грамадзян, налічваў каля дзвюх з палавінай тысяч чалавек.

Шмат палякаў знаходзілася тады ў беларускіх партызанскіх атрадах.

У час прыёму Прэзідэнтам Фінляндыі У. К. Кеканенам С. О. Прытыцкага — намесніка Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.
Хельсінкі. 1969 год.

Барацьба супраць фашызму вялася тады пад агульным лозунгам: «За нашу і вашу свабоду!» Не было ніводнага атрада Гвардыі людовай, а затым Арміі людовай, у якіх не змагаліся б савецкія людзі. Усяго ў Польшчы дзейнічалі восемдзесят чатыры партызанскія атрады, у якіх пераважалі савецкія людзі. Гэтыя атрады налічвалі ў сваіх радах амаль дванаццаць тысяч чалавек.

12 кастрычніка 1943 года першая польская дывізія імя Тадэвуша Касцюшкі разам з савецкімі войскамі прыняла ўдзел у баях пад Леніна Магілёўскай вобласці. Палякі гераічна змагаліся за вызваленне Савецкай Беларусі. Многія з іх паклалі свае галовы на нашай зямлі.

У той час польскія патрыёты стварылі нелегальныя органы дзяржаўнай улады: парламент дэмакратычных сіл — Краёву Раду Нарадову — і Польскі камітэт нацыянальнага вызвалення. Партызанскі рух у Польшчы расшыраўся.

Размах партызанскай барацьбы на польскай зямлі патрабаваў кваліфікаванага і аператыўнага кіравання. Іменна з гэтай мэтай Сяргей Осіпавіч Прытыцкі і быў накіраваны ў толькі што створаны Польскі штаб партызанскага руху. Яго багаты вопыт падпольшчыка тады вельмі спатрэбіўся.

Многія падраздзяленні рэарганізоўваліся і на іх аснове ствараліся новыя, больш мабільныя і лепш узброеныя. Яны ўкамплектоўваліся вопытнымі разведчыкамі, падрыўнікамі, радыстамі і перапраўляліся на захад. Былі падрыхтаваны спецыяльныя баявыя групы партызан, сотні афіцэраў і спецыялістаў ваеннай справы для закідвання ў яшчэ акупіраваную Польшчу. Шлях большасці партызанскіх злучэнняў ляжаў туды ж.

Большасць партызан улівалася ў рады Войска Польскага. Гэта было дастойнае папаўненне, якое мужна змагалася з акупантамі. Толькі ў 1944 годзе польскія і савецкія партызаны правялі на польскай зямлі 900 баявых аперацый, пусцілі пад адхон 322 воінскія эшалоны, знішчылі звыш 23 тысяч нямецкіх салдат. Многія партызаны, маючы баявы вопыт, камандавалі ротамі, батальёнамі, палкамі. Сотні з іх былі ўзнагароджаны вышэйшымі польскімі і савецкімі ордэнамі.

За асабістую храбрасць і ўмелае кіраўніцтва партызанскім рухам у Польшчы С. О. Прытыцкі ўзнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга. У хуткім часе яго адазвалі ў Маскву...

Уладзімір ЯКУТАЎ.

М. С. Патолічаў, К. Т. Мазураў, П. М. Машэраў, С. О. Прытыцкі. Масква, 1966 год.

Народны лячэбнік

МАЙСКІЯ ТРАВЫ

Калі канец сакавіка, красавік можна назваць абуджэннем прыроды ў сярэдняй паласе Расіі, дык пачатак яе росквіту прыпадае на май. Не выпадкова гэты месяц звычайна называюць цудоўным з-за багацця квітнеючых раслін, пяшчотнага водару кветак і свежага лісця. У садах, парках, лясах зацвітаюць нарцыс, вяз, вярба, абляпіха, груша, яблыня, сліва; фіялка, незабудка, бузіна, рабіна, бэз, глог і іншыя. Сярод майскіх раслін нямала не толькі прыгожых, але і карысных для здароўя. У гэты час травы і лістота дрэў яшчэ не так густа пакрыты шкодным пылам рознага паходжання. Аднак пасля збору траў для лячэння і выкарыстання іх у ежу наземныя часткі, за выключэннем кветак, што толькі распусціліся, і карэння, пажадана ўсё ж мыць у цёплай вадзе.

У другой палавіне мая з'яўляюцца жоўтыя суквецці **першацвету лекавага** (народная назва — баранчыкі). Яго лісце, кветкі, карані ўтрымліваюць вітаміны С (аскарбінавая кіслата) і А (карацін). З лісця можна прыгатаваць салату ці настой, карысны пры авітамінозах. Усе часткі расліны першацвету ў выглядзе настою дапамагаюць пры бранхіце, прастудных хваробах, супакойваюць нервовую сістэму і здымаюць болі.

Водны настой кветак **ясноткі белай** (белая глухая крапіва) дапамагае як кроваачышчальны сродак, пры залатусе, фурункулах, экземе, высыпках, крапіўніцы і іншых скурных хваробах, пры бяссонніцы, ангіне.

Лісце **чорных парэчак** для лячэння лепш збіраць у маі. Яго водны настой дапамагае пры вадзянцы, болях у суставах, рэўматызме, падагры, мочакаменнай хваробе, захворваннях скуры.

У хвойных і змешаных лясах з'яўляюцца белыя кветкі **майніку двуліставага**, здрабнёнае свежае лісце якога размякчае і вылечвае розныя пухліны.

Майскае лісце **маргарыткі шматгадовай** карыснае ў выглядзе салаты як сродак, які рэгулюе абмен рэчываў, а настой яе травы дапамагае пры скурных захворваннях, вывядзенні радзімых плям, пры запаленчых з'явах і іншых хваробах.

Водны настой травы **званочка жорсткавалосага**, які зацвітае ў канцы мая, узмацняе ўтварэнне малака ў кормячых жанчын, ужываецца ад валляка і пры болях у паясніцы, а таксама ў выглядзе абмыванняў пры лішаях.

У цяністых лясах зацвітае белымі кветкамі **кісліца звычайная**, водны настой якой дапамагае пры атручэннях мыш'яком і ртуццю, хваробах печані, парушэннях абмену рэчываў у сувязі са скурнымі захворваннямі, спыняе пякотку, здымае дрэнны пах з роту.

Прыгожыя пірамідкі белакрэмавых суквеццяў **каштана конскага** гаючыя, сок з іх дапамагае пры варыкозным расшырэнні вен, тромбафлебіце, атэрасклерозе (прымаць па 25 кропель на 1 лыжку вады).

У маі—чэрвені зацвітае **каліна звычайная**, адвар яе маладых парасткаў п'юць пры запушчанай залатусе, адвар кары змяншае і спыняе розныя ўнутраныя крывацёкі, звужае крывяносныя сасуды, дапамагае пры прастудах, кашлі, задушшы, істэрыі і сутаргах. Настой кветак каліны ўжываюць для паласкання горла пры ангінах.

Лісце і кветкі суніц збіраць з лекавай мэтай лепш у маі—чэрвені. Настой лісця ўжываюць пры агульнай слабасці, малакроўі, астме, камянях у нырках, хваробе печані, селязёнкі.

Маладыя свежыя расліны **зоркаўкі сярэдняй (макрыцы)** ужываюць у ежу ў якасці лячэбнай вітаміннай салаты, якая паляпшае сардэчную дзейнасць і ўмацоўвае нервы.

Вясной таксама нарыхтоўваюць **кару дуба**, вяжучы адвар якой ужываюць для паласканняў пры слабых дзяснах, пры апёках, абмаражэннях, у выглядзе ваннаў для ўмацавання скуры ног.

Гуляўнік лекавы, траву якога трэба збіраць у маі, у выглядзе настою карысна ўжываць пажылым людзям, якія часта хварэюць прастудай.

Адвар у малацэ майскага лісця **вішні** дапамагае пры жаўтусе, а водны адвар галінак — пры расстройствах страўніка, яе свежае лісце ў здрабнёным выглядзе — добры кровaспыняльны сродак.

Для прыгатавання **травянога чаю** ў маі можна збіраць маладое лісце брусніц, чарніц, ажыны; суніц, маліны, чорных парэчак, шыпшыны, чабору (багародскай травы) іван-чаю, а пазней да іх добра дадаць пялёсткі руж і язміну.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту У. СЫЧОВА

ТВОРЫ КОНКУРСУ СКЛАДАННЯ

А. Міронаў (Магілёў)

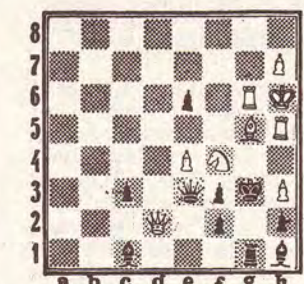

Белыя: Kph6, Фd2, Лg6, Лh5, Cg5, Kf4, пп: e4, h3, h7 (9).
Чорныя: Kpg3, Фe3, Лg1, Cc1, Ch1, пп: c3, e6, f2, f3, h2 (10).
Мат за 2 хады.

А. Міронаў (Магілёў)

Белыя: Kpc1, Лb4, Cb2, Ka4, Kd8 (5).
Чорныя: Kpd5, Ch7, Ch8, Ka8, пп.: d6, d7, f4, f5, f6 (9).
Мат за 4 хады.

ВЫНІКІ КОНКУРСУ РАШЭННЯЎ

Падведзены вынікі першага квартальнага конкурсу рашэнняў. Было прапанавана 16 задач рознай ступені складанасці. Большасць удзельнікаў паспяхова справілася з двуххадовымі і трохходовымі задачамі, а калі справа дайшла да жанру шматходовак, дзе трэба было грунтоўна прааналізаваць пазіцыі, многія страцілі ачкі. Многія адказы былі дрэнна аформлены, не ўказваліся ідэйныя варыянты. Асабліва гэта датычыць апошняга задання, якое рашылі правільна пяць удзельнікаў.

Максімальную колькасць — 43 ачкі — набралі наступныя ўдзельнікі: В. Быкаў (Мінск), А. Страх (Маладзечна), С. Усянкоў (Добруш) і М. Харкевіч (Слуцкі р-н). У М. Сігневіча (Мінск) — 42 ачкі.

Па ўмовах конкурсу яны ўзнагароджваюцца кнігамі.

Далей ідуць удзельнікі: Л. Шыцік, А. Стаўскі, У. Сакалоў, В. Лашманаў, У. Барташ, У. Іваноў — па 40,5 ачка, С. Сіляўкін, М. Загорскі — па 40, В. Галынскі — 39, І. Буяк — 38, І. Кісялёў — 37,5, У. Рубан — 37, В. Конахаў — 36, В. Гураў, Я. Зязюлькін, Я. Лазараў — па 35 ачкоў, В. Каваленка, К. Жук, У. Баранаў — па 34, С. Гурыновіч — 33, В. Арышчук — 32, М. Жыхар, Л. Ахрэс — па 31, М. Шчучка — 30.

Паказчыкі астатніх удзельнікаў слабейшыя.

ЗАДАЧА—ЛАЎРЭАТ КОНКУРСУ

Аб'яўлены вынікі конкурсу складання часопіса «Шахматы в СССР». Вядомы беларускі шахматны праблеміст У. Траяноўскі з г. Клімавічы заваяваў на гэтым конкурсе трэці прыз. Віншуем з поспехам і жадаем новых перамог.

СМЕРЦІ НЯМА!

З дня на дзень павінен быў адкрыцца міжнародны сімпозіум парапсіхолагаў і касмабіёлагаў, празарліўцаў і тэлепатаў, сенсаў пад агульным кіраўніцтвам міжнароднай асацыяцыі вучоных і інтэлігенцыі «Стварэнне».

На сімпозіуме я ўбачыў не вар'ятаў, не бабак-варажбітак, не знахароў, якія пішуць з граматычнымі памылкамі. У залах і на кафедрах сабраліся вучоныя, якія дастаткова крытычна мысляць і ставяць такія праблемы, што іншы раз і рукамі развядзеш...

Усё пачалося, як ні дзіўна, з геалогіі. Кандыдат геолага-мінералагічных навук З. Грачышнікава і яе калегі А. Кліменка і А. Тарасаў займаліся некаторы час смешнай, з пункту погляду многіх іх калег, праблемай — спрабавалі прыцягнуць экстрасенсаў да пошуку радовішчаў.

Пазней некаму прыйшла ў галаву ідэя «прамацаць» розныя прадметы і, вядома, чалавека. Аказалася, што ўсе мы з'яўляемся крыніцамі выпраменьвання біяэнергіі. Больш таго, высветлілася, што чалавек з'яўляецца мадэллю двухполюснага магніта. Згодна з даследаваннямі групы Зоі Грачышнікавай, пераважная большасць людзей ад галавы да пахвіны зараджаны станоўча, ад пахвіны да ступняў — адмоўна. Ёсць людзі, у якіх усё наадварот: у галаве — мінус, у нагах — плюс.

Ёсць народная прыкмета — яблыкі есці пасля Спаса (г. зн. пасля 19 жніўня). Чаму? Вучоныя сарвалі яблыкі раней тэрміну. Іх зарад аказаўся «мінусавым». Пасля 19 жніўня вынікі замераў сталі процілеглымі. Грачышнікава зрабіла вывад — людзям са станоўчым зарадам проціпаказана есці ежу з адмоўным. Гэту гіпотэзу пацвердзіў таксама аналіз «посных дзён».

Што ж датычыцца пульсацыі вакол цела чалавека, дык і тут даволі хутка ўдалося вылічыць заканамернасць. У кожнага чалавека ў такіх пульсацыях ёсць паўзы. За месяц яны могуць складаць 4—5 дзён. Той, хто нарадзіўся ў асенне-зімовы перыяд, трапляе ў «штыль» з 5 па 11 число кожнага месяца. «Вяснова-летнікі» — з 17 па 22 число. Менавіта на гэтыя дні, на думку Грачышнікавай, часта прыпадаюць хваробы, няшчасныя выпадкі.

А цяпер пра жыццё пасля смерці.

...Самыя першыя эксперыменты і замеры Грачышнікава праводзіла на сваіх блізкіх. Вынікі акуратна занатоўвала ў запісную кніжку.

Аднойчы адна з яе блізкіх памерла. Узнікла «вар'яцкая» думка: а калі працягваць замеры над ложкам, дзе памёр чалавек, у доме, дзе ён у апошні час жыў, праверыць людзей, з якімі меў зносіны. Якія будуць вынікі?

Вынікі аказаліся нават палохаючыя. Над ложкам, дзе ляжала памёршая жанчына, патэнцыял спачатку быў нулявы. Але на дзявяты дзень, на памінках, прыбор паказаў наяўнасць ужо знаёмага Грачышнікавай сігнала. «Ажыў» біякаркас пахаванага чалавека. Прычым паказанні прыбора адпавядалі велічыням, што былі атрыманы да смерці.

Калі прыбор паказаў прылёт «душы» роўна на саракавы дзень, вучоная ўжо не здзівілася. Яна чакала гэтага. Далей «душа» то знікала, то з'яўлялася зноў у доме, дзе скончыла свой жыццёвы шлях цела, але ніякай заканамернасці пакуль што ў гэтых прыходах высветліць не ўдалося. Пазней выявілася яшчэ адна дзіўная і не вытлумачальная пакуль што з'ява. Прыбор паказваў наяўнасць «душы» над фатаграфіямі нябожчыцы.

Наступныя эксперыменты ў гэтай галіне толькі пацвердзілі першапачатковыя вынікі.

А. МУХІН.
(«Начало», Масква).

Яркім, незабыўным святам і для артыстаў, і для гледачоў стаў Рэспубліканскі агляд самадзейнай мастацкай творчасці Беларускага таварыства глухіх. Многія выступленні яго ўдзельнікаў адбыліся ў Гомелі. Паказаныя тут разнастайныя танцавальныя і песенныя праграмы, тэатральныя спектаклі, пантамімы адкрылі нямала новых талентаў.

НА ЗДЫМКУ: выступае мінчанка Любоў САЙЧАК.

Фота С. ХАЛАДЗІЛІНА. (БЕЛТА).

ТЭЛЕБАЧАННЕ

8 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Дархан». Кінанарыс.
9.00. Выяўленчае мастацтва. 5 клас.
9.30. Ліра.
12.25. «Паэт, мора і натхненне». Фільм-канцэрт.
13.05. «У лясах пад Ковелем». Маст. фільм. 2-я і 3-я серыі.
16.30. «Эх, Таптыгін, Таптыгін...». Мультфільм.
16.40. «Якая музыка была, якая музыка гучала». Спектакль Ленінградскага тэатра на Фантанцы.
18.00. «Партрэт у доўг». Дак. фільм.
18.20. «Вера мая беззапаветная...». Успамінае Алена Іванаўна Верамяюк.
18.55. Наш каментарый. Цана Перамогі
19.00. Панарама.
19.35. Аспекты. Як рассекчы «гордзіеў вузел»? Праблемы сельскай эканомікі.
20.30. Тыдзень беларускага ўрада. Служба інфармацыі Савета Міністраў БССР паведамляе...
20.45. Калыханка.
21.00. «Ранак туманны...». Фільм-канцэрт.
21.45. «Яны сышлі з нябёсаў». Маст. фільм.
23.05. Нашы госці. Бранскі абласны драматычны тэатр.
0.05. Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Дзелавы кур'ер.
9.15 «Адвакат». Маст. фільм. 3-я серыя.
10.20. «Самалёцік». Мультфільм.
10.30. «Слова». «Тэатр+TV».
12.00. ТСН.
12.15. Рок-урок.
15.00. ТСН.
15.15. «Сябры ігрышчаў і забаў». Маст. фільм.
15.40. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
16.40. У свеце казак і прыгод. «Васіліса Прыгожая».
18.10. «Шукайце жанчыну».
18.25. П. І. Чайкоўскі. Канцэртная сюіта з балета «Спячая прыгажуня».
18.55. ...Да 16 і старэйшым.
19.40. Хвіліны паэзіі.
19.45. Маст. фільм «Хроніка пікіруючага бамбардзіроўшчыка».
21.00. Час.
21.45. Музыка ў эфіры.
23.45. ТСН.
0.05. Вас запрашае кафэ «Саквояж».

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. «Яўген Баратынскі». Навукова-папулярны фільм.
8.35, 9.35. Музыка. 3 клас.
9.05. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
10.05. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
17.00. Ранішняя зорка.
18.00. «Так жыве краіна». Цыкл «Зямля Еўропы» (Данія).
18.55. «Спявак з легенды. Барыс Зайцаў».
19.50. «Наперад, «Аргамак». Дак. фільм.
20.00. Добрай ночы, малышы!
20.15. Ключ да сусветнага рынку. «Французскі варыянт». Пра вопыт работы малых і сярэдніх прадпрыемстваў Францыі на прыкладзе фірмы «Буржуа».
20.45. Іграе духавы аркестр ДАВТа.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. «Вайна». Маст. фільм. 3-я серыя.
23.00. Бокс. Чэмпіянат Еўропы.

9 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. «Бягомльская легенда». Дак. фільм.
9.00. «Яны сышлі з нябёсаў». Маст. фільм.
10.20. «Песні вайны». Выконвае Л. Гурчанка.
10.55. Вас выклікае Спартландыя. Спаборнічаюць дзіцячыя сады № 154 і № 147 г. Мінска.
12.10. А. Куляшоў. «Хлопцы апошняй вайны». Тэлеспектакль.
12.40. Музыка маёй рэспублікі. Л. Абеліёвіч. «Партызанскія баллады».
13.05. Тэлеклуб «Пошук».
13.25. «Бераг». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
15.40. Пра жыццё, вайну і Перамогу... Прымаюць удзел старшыня Рэспубліканскага савета ветэранаў вайны і працы народны дэпутат СССР А. Я. Андрэеў і член Ваеннага савета, начальнік Палітупраўлення БВА, народны дэпутат БССР генерал-лейтэнант А. М. Новікаў.
16.05. «І вечная памяць вайны...». Тэленарыс пра былога разведчыка, Героя Савецкага Саюза Ф. І. Кузняцова.
16.35. «Канцэрт — фронту». Па старонках кіназборнікаў ваенных гадоў.
17.40. Наш госць — народны мастак БССР Л. Шчамялёў.
18.50. Светлай памяці загінуўшых у барацьбе супраць фашызму. Мінута маўчання.
19.10. Панарама.
19.55. «Каб жыццё паўтарылася з пачатку...». Музычная праграма.
20.45. Калыханка.
21.00. «Дзякуй, салдат», «Шчасця вам, людзі!». Дак. фільмы.
21.50. Крок.
23.50. Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

8.00. Дак. фільм «Быў месяц май».
8.25. «Я помню будні баявыя...».
8.50. «Пра сяброў-таварышаў...». Канцэрт.
9.35. «Маршал Жукаў. Старонкі біяграфіі».
11.00. Пераможцы.
12.00. Сёння — Свята Перамогі.
12.15. «Не магу забыць...». Цыкл «Успамін аб песні».
13.00. «Гісторыя аднаго спектакля». (А. Міронаў і А. Папанаў у Тэатры сатыры).
14.05. «Касец-волат». Мультфільм.
14.15. Усе любяць цырк.
15.00. ТСН.
15.15. «Два байцы». Маст. фільм.
16.30. «Са слаўнага горада Мурама». Дак. фільм.
16.50. «Грай, гармонік!». Па пісьмах тэлегледачоў.
18.25. Мультфільмы «Васілёк», «Салдацкая лямпа».
18.50. Светлай памяці загінуўшых у барацьбе супраць фашызму. Мінута маўчання.
19.10. Фотаконкурс «Зямля — наш агульны дом».
19.15. «Салдаты». Маст. фільм.
21.00. Час.
21.45. Фестываль салдацкай песні.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.20. Мультфільмы «Салдацкая казка», «Салдацкі абавязак».
8.50. Анталогія кароткага апавядання. Я. Носаў. «Чырвонае віно Перамогі».
9.50. Фільм — дзецям. «Ляці, жураўлік».
11.05. С. Алексіевіч. «У вайны не жаночы твар». Фільм-спектакль.
13.05. Канцэрт ансамбля ваеннай песні і танца «Слава Расіі».
14.05. Дак. фільм «Паэт і вайна».
14.55. Канцэрт памяці Л. Русланавай.
16.20. «Скрыпка піянера». Мультфільм.
16.35. «Валодзькава жыццё». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
18.50. Светлай памяці загінуўшых у барацьбе супраць фашызму. Мінута маўчання.
19.10. «Мае таварышы — салдаты».
19.20. «Дарагія мае старыя». Пра ўдзельнікаў абароны Масквы.
19.45. Парламенцкі веснік Расіі.
20.00. Добрай ночы, малышы!
20.15. Гарадошны спорт. Спаборніцтвы ветэранаў, прысвечаныя Святу Перамогі.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. «Вайна». Маст. фільм. 4-я серыя.
23.00. Бокс. Чэмпіянат Еўропы.

РАДЫЁ

9 мая

Свята Перамогі.

Апошнія паведамленні: 5.00, 6.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

7.00 — «Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.15 — «Гэты дзень мы набліжалі, як маглі». Радыёкампазіцыя. 8.30 — «Подзвіг Арміі — подзвіг народа». Інтэрв'ю маршала бранятанкавых войск, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны А. А. Лосіка. 9.15 — «Вясна Перамогі». Вершы беларускіх паэтаў. 9.30 — выступае ансамбль песні і танца Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі. 10.15 — М. Парахневіч. «Памяць далёкіх гадоў». Радыёпастаноўка. 11.00 — канцэрт-марш. 11.15 — М. Розум. «З племя Матросавых». Радыёнарыс. 11.45 — прэм'ера песні. Ул. Карызна (малодшы), сл. Ул. Карызны (старэйшага). «Звон часу». Выконвае А. Бляхарчук. 12.30 — «Памяць сэрца». Радыёчасопіс. 13.00 — «Майскі вальс». Музычная праграма для ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны. 14.00 — «Калі б не было вайны...» Перадача па пісьмах радыёслухачоў. 14.20 — «Музычныя прэм'еры». Г. Вагнер. «Чытаючы В. Быкава». Вакальна-сімфанічная паэма. 15.15 — «Хто ў 41-м ішоў у салдаты». Літаратурна-музычная кампазіцыя па вершах паэтаў-франтавікоў. 15.15 — «Рамантыкі». 17.15 — канцэрт майстроў беларускай эстрады. 18.00 — «У шэсць гадзін вечара пасля вайны». Усесаюзная сустрэча франтавікоў у эфіры. 18.50 — «Светлай памяці паўшых у барацьбе супраць фашызму». Мінута маўчання. 19.45 — «Незабыўныя мелодыі». Канцэрт. 20.15 — вячэрняя казка. 20.25 — «Сустрэча з песнямі І. Лучанка». Канцэртная праграма. 20.45 — А. Твардоўскі. «Васіль Цёркін». Часткі з паэмы чытае Д. Арлоў. 21.45 — «Фантазія на вясеннія тэмы». Лірычны канцэрт. 22.15 — «Майскімі кароткімі начамі». Канцэрт з удзелам Л. Русланавай, К. Шульжэнкі, Л. Уцёсава, У. Бунчыкава, У. Нячаева. 23.15 — радыёстанцыя «Юнацтва».

НАДВОР'Е

8 мая

Усход, захад, даўжыня дня: Мінск — 5.20, 20.52, 15.32; Віцебск — 5.05, 20.48, 15.43; Магілёў — 5.09, 20.42, 15.33; Гомель — 5.10, 20.35, 15.25; Гродна — 5.34, 21.08, 15.34; Брэст — 5.44, 21.01, 15.18.

Сёння ўдзень месцамі па рэспубліцы кароткачасовыя дажджы, магчыма навальніца. Тэмпература паветра ў Віцебску — 13—15, Гродна, Мінску —14—16, Магілёве, Брэсце — 15—17, Гомелі — 18—20 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак: 9 мая па паўднёва-ўсходняй частцы рэспублікі дождж, магчыма навальніца, 10-га без ападкаў. Тэмпература паветра 9-га ўначы — 5—10, 10-га — 2—7, удзень 10—15 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«З выпадку Дня Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.». Зварот Вярхоўнага Савета СССР.

«Аб кампенсацыі страт ад абясцэньвання грашовых накапленняў грамадзян па доўгатэрміновых дагаворах з органамі дзяржаўнага страхавання СССР». Указ Прэзідэнта Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

«Не рваць ветразі!..» Над актуальнымі праблемамі сённяшняга жыцця разважаюць журналісты і партыйны лідэр.

«За днём бягучым». Падборка карэспандэнцый па рэспубліцы.

Рэклама, аб'явы.

Крымінальнае асяроддзе. Пастаянная рубрыка «Советской Белоруссии».

«Казённы дом». Камандзіроўка па пісьму.

У канцы нумара.
Афіша дня.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 102.822. Індэкс 63850. Зак. № 89.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12